

YATIRIMCILAR

YATIRIMCILAR

Yatırımcı verilerinin analizi, Türkiye’de ilk olarak 2002 yılında Birliğimiz ve Takasbank arasındaki işbirliği çerçevesinde yapılmıştır. Kasım 2005’te Merkezi Kayıt Kuruluşunun (MKK) faaliyete geçmesi ile beraber yatırımcılar ile ilgili bilgiler bu kuruma devredilmiş olup, Birliğimizce sağlanmaya devam edilmektedir.

Bu bölümde, genel büyüklükler 31 Aralık 2007 ile 31 Aralık 2008 tarihleri arasında karşılaştırmalı olarak verilmekte, detaylar ise 31 Aralık 2008 itibariyle sunulmaktadır.

MKK, 2007’den itibaren yatırım fonu ve özel sektör tahvillerine ait verileri de yayınlamaya başlamıştır.

Hisse senedinin yanı sıra, yatırım fonu ve özel sektör borçlanma araçları da MKK bünyesinde kaydileştirilerek müşteri bazında saklanmaktadır. MKK, 2007 yılından itibaren hisse senedi, yatırım fonları ve özel sektör borçlanma araçlarına ait yatırımcı verilerini aylık bazda yayınlamaya başlamıştır.

DİBS’lerin de kaydileşmesi için çalışmalar devam etmektedir.

Devlet İç Borçlanma Senetlerinin (DİBS) de MKK bünyesinde kaydileştirilmesiyle, bütün yatırımcılara ilişkin veri seti daha da genişleyecek, önemli bir bilgi kaynağı oluşacaktır. Nitekim, bu araçların da MKK’da kaydileşmesi için 2008 yılı içerisinde çalışmalar hızlanmıştır. Yakın bir zamanda DİBS yatırımcıları ile ilgili bilgilerin de yayınlanması beklenmektedir.

Raporda hisse senedi, yatırım fonu ve özel sektör tahvili yatırımcıları ile ilgili veriler bulunmaktadır.

Çalışmanın girişinde yurtiçi ve yurtdışı yatırımcıların tasarruf tercihlerine değinilecektir. Ardından, hisse senedi yatırımcısına ilişkin veriler incelenerek yabancı yatırımcılarla ilgili bir çalışma sunulacaktır. Özel sektör tahvili yatırımcılarının profilinin incelenmesinin ardından, yatırım fonlarına ait bilgilere yer verilecektir.

YATIRIM TERCİHLERİ

Yatırımcı tercihlerine ait bilgiler Devlet Planlama Teşkilatının aylık olarak yayınladığı “Mali Piyasalarda Gelişmeler Raporu”ndan alınmıştır.

Toplam tasarruflar 611 milyar TL olmuştur.

Rapora göre, toplam yurtiçi tasarruf 2008 sonu itibariyle, 2007 sonuna göre %6 artarak 611 milyar TL olmuştur. Hisse senetlerinin toplamdaki payı bir önceki yıla göre 10 puan gerileyerek %9’a inmiştir. Bu durum, 2008 yılında yaşanan krizle birlikte yatırımcıların portföylerindeki hisse senedi değerlerinin azalmasından kaynaklanmaktadır. Mevduatların toplam tasarruflardaki payı 12 puan artmış, %70’e ulaşmıştır. Sabit getirili menkul kıymetler ve yatırım fonları, toplam dağılım içindeki %16 ve %5’lik paylarını korumuşlardır.

DPT raporunda yatırımcılar, yurtiçi ve yurtdışı yerleşik olarak iki gruba ayrılmıştır. Yurtiçi yerleşiklerin tasarrufları 2008 sonu

itibariyle 535 milyar TL ile toplam tasarrufların %87'si kadardır. Yurtiçi yerleşiklerin portföylerinde bulunan TL mevduatın payı 2007 sonuna göre 4 puan artarak %50'ye ulaşmıştır. Döviz mevduatların toplamdaki payı %24, katılım bankalarınca toplanan fonların payı ise %4 civarındadır. Emeklilik yatırım fonlarına ilgi 2008 yılında da artmış, toplam fon büyüklüğü 6 milyar TL'yi geçmiştir.

Yurtiçi yerleşiklerin toplam tasarruflardaki payı %87'ye ulaşmıştır.

Diğer taraftan hisse senedi portföyleri 31 milyar TL'den 20 milyar TL'ye gerilemiş, toplamdaki payı %4 olmuştur.

Yurtiçi Tasarruflar (Mn. TL)						2008	2008/2007
	2004	2005	2006	2007	2008	Dağılım	Değişim
Toplam Tasarruf Dağılımı	337,378	423,833	490,801	578,908	611,248	100%	6%
SGMK	84,670	90,284	100,715	100,915	100,572	16%	0%
Mevduat	190,287	234,757	289,110	334,605	425,394	70%	27%
Hisse Senedi	37,552	68,231	75,134	112,331	55,040	9%	-51%
Yatırım Fonları	24,869	30,561	25,841	31,057	30,242	5%	-3%
Yurtiçi Yerleşikler	293,535	345,673	398,845	455,038	534,711	100%	18%
TL Mevduat	103,240	145,191	170,774	209,846	268,803	50%	28%
DTH	76,074	76,440	101,399	104,196	127,823	24%	23%
Katılım Bank. Fon.	6,034	8,518	11,212	14,828	18,796	4%	27%
DİBS	59,202	55,271	55,749	56,851	62,747	12%	10%
Eurobond	5,503	5,344	5,412	4,281	4,478	1%	5%
Yatırım Fonları	24,573	29,342	23,020	26,498	24,200	5%	-9%
Repo	1,651	1,486	2,202	2,733	2,199	0%	-20%
EYF	296	1,219	2,821	4,559	6,042	1%	33%
Hisse Senedi	16,962	22,862	26,256	31,246	19,623	4%	-37%
Yurtdışı Yerleşikler	43,843	78,160	91,956	123,870	76,537	100%	-38%
Hisse Senedi	20,590	45,369	48,878	81,085	35,417	46%	-56%
DİBS	16,797	27,332	36,572	36,618	30,221	39%	-17%
Eurobond	1,517	851	780	432	927	1%	114%
Mevduat	4,939	4,608	5,725	5,735	9,972	13%	74%

Kaynak: DPT

2008 yılında yurtdışı yerleşiklerin toplam yatırımları hisse senedi portföylerindeki gerilemenin etkisiyle, bir önceki yıla göre 47 milyar TL (%38) azalarak 77 milyar TL'ye inmiş, toplam tasarruflardaki payı da 9 puan düşerek %13 olmuştur. İleride de değinileceği üzere, yabancı yatırımcıların hisse senedi portföyleri %56'ya varan bir düşüşle 35 milyar TL olmuştur. Bu yatırımcıların DİBS portföyündeki azalış hisse senedi portföylerindeki kadar sert olmamış, DİBS yatırımları 37 milyar TL'den 30 milyar TL'ye gerilemiştir. Diğer taraftan yurtdışındaki yatırımcıların Türkiye'de yer alan bankalardaki mevduatlarının yaklaşık iki kat artarak 10 milyar TL'ye ulaşması dikkat çekicidir.

Yurtdışı yerleşiklerin hisse senedi portföyleri yarıdan fazla azalarak 35 milyar TL'ye inmiştir.

GENEL TANIMLAR

Hisse senedi bölümündeki hesap ve yatırımcı sayıları, hesabında hisse senedi olan yatırımcıları ifade etmektedir. Portföy değerleri ise bu yatırımcıların sahip oldukları hisse senedi portföylerinin değerini göstermektedir.

Benzer şekilde, yatırım fonu katılma belgesi bölümündeki hesap ve yatırımcı sayıları, hesabında yatırım fonu katılma belgesi olan yatırımcıları, portföy değerleri ise bu yatırımcıların sahip oldukları yatırım fonu katılma belgesi portföylerinin değerini ifade etmektedir. Borsa yatırım fonları, yatırım fonları grubuna dahil edilmiştir.

Yatırımcılar yerli ve yabancı olarak sınıflandırılmıştır.

Yatırımcılar çeşitli kategorilere ayrılmıştır. Öncelikle, yerli ve yabancı olarak sınıflandırılmışlardır. Yerli yatırımcılar, yurtdışında yerleşik de olsa Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarını ifade etmektedir. Yabancı yatırımcılar ise, benzer şekilde, Türkiye’de ikâmet ediyor olsa dahi yabancı uyruklu kişileri tanımlamaktadır.

Yatırımcılar fon, tüzel, gerçek ve diğer şeklinde alt bölümlere ayrılmıştır.

Yerli ve yabancı sınıflandırmasının ardından veriler fon, tüzel, gerçek ve diğer şeklinde dört grupta toplanmıştır. Fon, yatırım fonlarını kapsamaktadır. Bu sınıfta borsa yatırım fonları dahil edilmemiştir. Tüzel kişiler, banka, aracı kurum ve holdingler de dahil olmak üzere, anonim ve limited şirketler için kullanılmaktadır. Gerçek kişiler bireysel yatırımcıları ifade etmektedir. Vakıf, kooperatif gibi kurumlar ise diğer kimlik tipi altında yer almaktadır. Yerli yatırımcılarda yatırım ortaklıkları ayrı bir kategoride sınıflandırılmıştır.

2007’de yayınlanmaya başlanan MKK’nın aylık istatistik bilgilerinden derlenen yatırım fonu ve özel sektör borçlanma senetleri verilerinde; yatırımcılar tüzel, gerçek ve diğer alt kategorilerine ayrılmıştır. Hisse senetlerindeki sınıflandırmadan farklı olarak yatırım ortaklıkları ve yatırım fonları “diğer” alt kategorisinde toplanmıştır.

HİSSE SENEDİ YATIRIMCILARI

Hisse senetleri bölümünde, hisse senedi hesap ve yatırımcı sayıları ile birlikte, yatırımcı portföy değerleri verilmektedir. Ardından, toplam portföy büyüklükleri ve portföy dilimlerine göre hisse senedi yatırımcıları incelenmektedir. İl ve yaş kategorisi bazında detaylandırılan yatırımcılar ayrıca endeks bazında değerlendirilmektedir. Son bölümde, yabancı hisse senedi yatırımcıları ile ilgili bir analize yer verilmektedir.

Hesap Sayıları

Hesap sayıları ve yatırımcı sayıları farklıdır.

Aşağıdaki tablo, ilgili kategorilerdeki yatırımcılara ait hesap sayılarını göstermektedir. Yatırımcı sayıları ile hesap sayıları farklıdır. Fark, mükerrer hesaplardan kaynaklanmaktadır.

Yerli yatırımcı hesap sayısı artarken yabancı yatırımcılarınki azalmıştır.

2008 yılında, hisse senedi bulunan hesap sayısı 2003 yılından sonraki en yüksek seviyeye çıkarak 1,1 milyonu aşmıştır. Bununla birlikte, hesap sayılarındaki artışın yerli yatırımcı tarafında olması dikkat çekmektedir. Nitekim 2008 yılında yerli yatırımcıların hesap sayısı 61.801 artarken, yabancı yatırımcı hesap sayılarının 103 azalmıştır.

Hisse Senedi Hesap Sayıları					
Yatırımcı Kategorisi	31.12.2007		31.12.2008		Değişim
	Hesap Sayısı	Dağılım	Hesap Sayısı	Dağılım	
Yabancı	7,036	0.7%	6,933	0.6%	-1.5%
Fon	1,447	0.1%	1,881	0.2%	30.0%
Tüzel	1,555	0.1%	813	0.1%	-47.7%
Gerçek	4,017	0.4%	4,217	0.4%	5.0%
Diğer	17	0.0%	22	0.0%	29.4%
Yerli	1,033,817	99.3%	1,095,618	99.4%	6.0%
Fon	217	0.0%	224	0.0%	3.2%
Yatırım Ortaklığı*	-	-	36	0.0%	A.D.
Tüzel	3,064	0.3%	3,304	0.3%	7.8%
Gerçek	1,030,273	99.0%	1,091,779	99.0%	6.0%
Diğer	263	0.0%	275	0.0%	4.6%
Toplam	1,040,853	100.0%	1,102,551	100.0%	5.9%

Kaynak: MKK A.D.: Anlamli değil
*: 2007 yılında Yatırım Ortaklıkları Tüzel grubuna dahil edilmiştir.

Yabancı yatırımcı hesaplarındaki düşüşe, tüzel yatırımcı hesaplarının yaklaşık yarıya inmesi neden olmuştur. Yurtdışında yerleşik aracı kurum ve bankaları içeren ve hesabında hisse senedi bulunan yabancı tüzel kişilerin sayısı 1.555'ten 813'e inmiştir.

Yabancı tüzel yatırımcıların hesap sayıları yarıya inerken...

Yabancı tüzel yatırımcı hesap sayılarındaki azalışın tersine, diğer sınıflamalardaki yabancı yatırımcıların hisse senedi hesap sayıları artmıştır. Artış özellikle yabancı fon hesap sayılarında görülmüş, hisse senedine yatırım yapmış olan fon hesap sayısı %30 yükselerek 1.881'e çıkmıştır.

...yabancı fon hesap sayıları %30 artmıştır.

Hisse senedine yatırım yapan yerli fon hesap sayısı 217'den 224'e çıkmıştır. A tipi fon sayısındaki azalışa rağmen, bu durum hisse senedine yatırım yapmış emeklilik yatırım fon sayısındaki artıştan kaynaklanmaktadır.

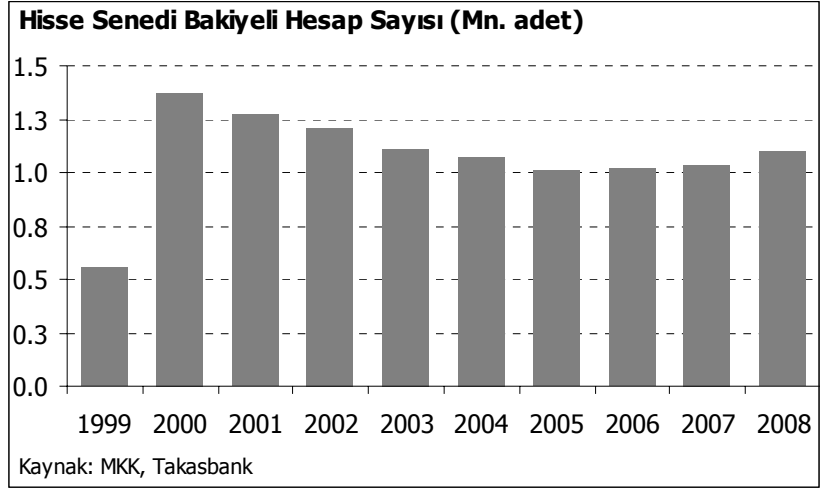
2007 yılından farklı olarak, 2008 yılında ayrı bir kategori olarak sınıflandırılan yatırım ortaklıklarının hesap sayıları 36'dır.

Oransal olarak en yüksek artış gösteren yerli şirketlerin hesap sayısı, 3.304 olmuştur. 2007 yılında yatırım ortaklıklarının da bu sınıflandırmaya dahil edildiği göz önünde bulundurulunca artışın daha yüksek olacağı bilinmektedir.

Yerli şirketlerin...

Yatırımcıların %99'unu oluşturan yerli bireysel yatırımcıların hesaplarında 61.506 adetlik bir artış görülmektedir. Bu rakam, hemen hemen toplam hesap sayılarındaki artışa denk gelmektedir.

...ve bireylerin hesap sayıları artmıştır.

Global krize rağmen, 2008'de hesap sayılarındaki artış devam etmiştir.

Daha uzun vadeli bir perspektifle bakıldığında, hisse senetleri piyasasında 2001 yılı kriziyle başlayan yatırımcı tabanındaki erimenin, 2006 yılından itibaren durmaya başladığı görülmektedir. 2006 yılında başlayan toparlanma 2008 yılında da devam etmiştir. 2008 yılında yaşanan global krize rağmen, diğer verilerin aksine hesap sayılarında bir artış yaşanması dikkat çekicidir. Ancak 2008'de de 2001 krizi öncesi rakamlara henüz ulaşamamıştır.

Yatırımcı Sayıları

Toplam yatırımcı sayısı 989.850 olmuştur.

Önceki bölümde de değinildiği üzere, hesap sayıları ile yatırımcı sayıları farklıdır. Bu bölümde, mükerrer sayımlardan ve diğer etkilerden arındırılmış yatırımcı sayıları sunulmaktadır. 2005 yılında 884.063 olan yatırımcı sayısı, 2006 yılında 927.100'e, 2007 yılında 940.766'ya çıkmıştır. 2008 yılında ise bu rakam %5 artışla 989.850 olmuştur.

Hisse Senedi Yatırımcı Sayıları					
Yatırımcı Kategorisi	31.12.2007		31.12.2008		Değişim
	Yatırımcı Sayısı	Dağılım	Yatırımcı Sayısı	Dağılım	
Yabancı	6,696	0.7%	6,586	0.7%	-1.6%
Fon	1,345	0.1%	1,649	0.2%	22.6%
Tüzel	1,350	0.1%	734	0.1%	-45.6%
Gerçek	3,984	0.4%	4,181	0.4%	4.9%
Diğer	17	0.0%	22	0.0%	29.4%
Yerli	934,070	99.3%	983,264	99.3%	5.3%
Fon	216	0.0%	222	0.0%	2.8%
Yatırım Ortaklığı*	-	-	34	0.0%	A.D.
Tüzel	2,223	0.2%	2,458	0.2%	10.6%
Gerçek	931,433	99.0%	980,337	99.0%	5.3%
Diğer	198	0.0%	213	0.0%	7.6%
Toplam	940,766	100.0%	989,850	100.0%	5.2%

Kaynak: MKK A.D.: Anlamli değil

*: 2007 yılında Yatırım Ortaklıkları Tüzel grubuna dahil edilmiştir.

Hesap sayılarında olduğu gibi, yerli yatırımcılar toplam yatırımcıların %99'unu oluşturmaktadır. Yerli yatırımcı sayısı bir önceki seneye göre 49.000 artarak 983.264 olmuştur. Yabancı yatırımcı sayısı ise 110 azalarak 6.586'ya gerilemiştir.

Yerli yatırımcı sayısı 49.000 kişi artmıştır.

Hesap sayıları ile birlikte ele alındığında, 6.600 yabancı yatırımcının 6.900 adet, 990.000 yerli yatırımcının ise 1,1 milyon adet hisse senedi bakiyeli hesabı vardır. Diğer bir ifadeyle bir yatırımcının ortalama 1,1 hesabı bulunmaktadır.

Yatırımcı Portföyleri

Özellikle 2008'in son çeyreğinde daha da belirginleşen küresel krizin etkisiyle, MKK'da saklanan hisse senedi portföy büyüklüğü yarı yarıya inerek 62 milyar TL'ye gerilemiştir.

MKK'daki hisse senetlerinin değeri %45 azalmıştır.

Hisse Senedi Portföy Değerleri					
Yatırımcı Kategorisi	31.12.2007		31.12.2008		Değişim
	Mn. TL	Pay	Mn. TL	Pay	
Yabancı	81,678	72.3%	41,594	67.4%	-49.1%
Fon	36,638	32.4%	28,417	46.1%	-22.4%
Tüzel	44,771	39.6%	13,034	21.1%	-70.9%
Gerçek	234	0.2%	133	0.2%	-43.3%
Diğer	35	0.0%	10	0.0%	-71.8%
Yerli	31,324	27.7%	20,096	32.6%	-35.8%
Fon	1,193	1.1%	865	1.4%	-27.5%
Yatırım Ortaklığı*	-	-	195	0.3%	A.D.
Tüzel	10,246	9.1%	6,922	11.2%	-32.4%
Gerçek	17,482	15.5%	10,789	17.5%	-38.3%
Diğer	2,402	2.1%	1,324	2.1%	-44.9%
Toplam	113,001	100.0%	61,689	100.0%	-45.4%

Kaynak: MKK A.D.: Anlamli değil
*: 2007 yılında Yatırım Ortaklıkları Tüzel grubuna dahil edilmiştir.

Tablonun toplam rakamlarına bakıldığında ilk dikkati çeken nokta, yabancı yatırımcı payının 5 puan gerileyerek %72'den %67'ye gerilemesidir. Yabancı yatırımcı portföy değişimlerine ilişkin daha detaylı çalışmaya bir sonraki bölümde yer verilecektir.

Yabancı yatırımcı payları %67'ye gerilemiştir.

Yabancı portföy büyüklüklerinde en belirgin azalış yabancı tüzel yatırımcılarda meydana gelmiştir. 2007 yılında %40 pay ile en fazla portföye sahip olan yabancı tüzel kişilerin hisse senedi yatırımları, 2008 yılında 13 milyar TL olmuş, toplamdaki payları ise %21'e gerilemiştir. Bu grubun portföylerindeki %70'i aşan düşüş, diğer yatırımcı gruplarının toplamdaki paylarını artırmıştır.

En belirgin azalış yabancı tüzel kişilerdedir.

Benzer şekilde, yabancı yatırım fonlarının hisse senedi portföyleri 8 milyar TL'den fazla azalarak 28 milyar TL'ye inmiştir. Bu gerilemeye rağmen, yabancı tüzel yatırımcı portföylerindeki daha hızlı azalış, yabancı fonların payını 14 puan artırarak %46'ya çıkarmıştır. Böylece yabancıların portföy dağılımı içindeki en yüksek paya fonlar sahip olmuştur.

Yabancı yatırım fonlarının payı artmıştır.

Toplam içinde çok az bir paya sahip olan yabancı bireysel yatırımcıların portföyü 133 milyon TL civarındadır.

Bireyler, yerli yatırımcı portföyünün yarısından fazlasına sahiptir.

Yerli bireylerin hisse senedi portföyleri 17 milyar TL'den 11 milyar TL'ye gerilemiştir. Sadece yerli yatırımcılar göz önünde bulundurulduğunda, bireylerin toplam yerli yatırımların %54'üne sahip olduğu görülmektedir.

Yerli tüzel kişilerin hisse senedi portföyleri 3 milyar TL gerileyerek 7 milyar TL olmuştur. Hisse senetlerine yatırım yapan fonların portföyleri 865 milyon TL olmuş, toplamdaki payları %1'de kalmıştır.

Yerli bireysel yatırımcıların payı 2008'de artmıştır.

2008 yılında yerli bireysel yatırımcıların payları yabancı portföylerindeki azalışa bağlı olarak %18'e çıkmıştır. Bununla beraber, hisse senedi piyasasına daha uzun vadeli bakıldığında, önemli bir paya sahip olan yerli bireysel yatırımcıların ağırlığının azaldığı dikkat çekmektedir. 2004 yılında senetlerin üçte birini ellerinde bulduran bu grubun payı 2005-2006'da %21 civarına gerilemiş, 2007'de de %16'lık payla en düşük seviyeye inmiştir.

Portföy Büyüklüklerine Göre Yatırımcılar

Bu bölümdeki tablolarda, yatırımcı gruplarının her biri kendi içinde portföy büyüklüklerine göre sıralanmıştır. Ardından, portföy büyüklüğünde onuncu, yüzüncü vb. sıradaki yatırımcılar belirlenerek sınıflandırmalar yapılmıştır.

Tabloda yatırım fonları yerli ve yabancı olarak iki kategoriye ayrılmış, her biri kendi içinde sıralanmıştır. 1.649 adet yabancı fonun hisse senedi portföy büyüklüğü 28,4 milyar TL, 222 adet yerli fonun hisse senedi portföyü ise sadece 865 milyon TL'dir.

Portföy Büyüklüklerine Göre Yatırım Fonları Sıralaması (2008)			
Yerli		Yabancı	
Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. TL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. TL)
10	374	10	6,423
100	848	100	18,870
222	865	1,000	28,187
		1,649	28,417

Kaynak: MKK

10 yabancı fonun hisse senedi portföyü yerli fonların toplam hisse senetlerinin 7,5 katıdır.

Portföy değeri açısından ilk 10 yabancı fonun 6,4 milyar TL'lik hisse senedi yatırımı vardır. 222 yerli fonun toplam portföyü ise 865 milyon TL ile 10 yabancı fonun portföyünün %13'ü kadardır.

Portföy Büyüklüklerine Göre Tüzel Yatırımcı Sıralaması (2008)			
Yerli		Yabancı	
Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. TL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. TL)
10	3,876	10	7,075
100	6,451	100	11,791
1,000	6,921	734	13,034
2,458	6,922		

Kaynak: MKK

Banka, aracı kurum, holding gibi tüzel yatırımcılarda, yabancı yatırımcıların portföy değeri yerlilerin neredeyse iki misli kadardır. İlk 10 yabancı kurum 7 milyar TL'lik, ilk 10 yerli kurum da 3,9 milyar TL'lik hisse senedi portföyü ile kendi gruplarındaki toplam yatırımların yarısından fazlasını ellerinde tutmuştur. Diğer taraftan, daha önce de belirtildiği üzere yabancı tüzel yatırımcıların portföylerinde bir önceki seneye göre %70'i geçen bir azalma görülmüştü. Buna rağmen en yüksek hisse senedi portföyüne sahip olan ilk 10 tüzel yatırımcı, MKK'daki toplam hisse senetlerinin %11'ini ellerinde bulundurmaktadır.

734 yabancı şirketin ilk 10'unda 7 milyar TL'lik hisse senedi portföyü vardır.

Portföy Büyüklüklerine Göre Bireysel Yatırımcı Sıralaması (2008)			
Yerli		Yabancı	
Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. TL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. TL)
10	1,027	10	56
100	2,297	100	105
1,000	4,119	1,000	131
10,000	6,632	4,181	133
100,000	9,660		
500,000	10,782		
980,337	10,789		

Kaynak: MKK

Geniş bir yatırımcı kitlesini oluşturan bireysel yatırımcılarda durum doğal olarak daha farklıdır. Yabancı bireysel yatırımcıların toplam portföyleri 133 milyon gibi hayli düşük bir seviyede iken, ilk 10 kişi bu tutarın yaklaşık yarısını elinde tutmaktadır.

Yerli bireysel yatırımcıların toplam hisse senedi portföyleri 10,8 milyar TL'dir. Sıralamadaki ilk 10 kişi ise 1 milyar TL'lik hisse senedine sahiptir. Bu gruptaki kişilerin ortalama hisse senedi portföyü 103 milyon TL'dir. Bu tutar 2007 yılında 170 milyon TL civarındaydı.

10 yerli yatırımcı 1 milyar TL'lik portföye sahipken...

Öte yandan, 500.000'inci ile 980.337'inci kişi arasındaki 480.337 kişinin toplam hisse senedi portföyü 7 milyon TL'dir. Bu grupta ortalama hisse senedi yatırımı sadece 14 TL'dir. Bu tutar 2007 yılında 27 TL civarındaydı.

...480.000 kişinin toplam portföyü 7 milyon TL'dir.

Portföy Büyüklüklerine Göre Diğer Yatırımcı Sıralaması (2008)			
Yerli		Yabancı	
Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. TL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. TL)
10	1,198	10	10
100	1,324	22	10
213	1,324		

Kaynak: MKK

Diğer kategorisindeki 10 yerli yatırımcının 1,2 milyar TL'lik portföyü vardır.

Diğer yatırımcılar, vakıf ve kooperatif gibi kurumları içermekte olup, neredeyse tamamı yerli yatırımcılardır. Bu kategorideki 213 yerli yatırımcıdan ilk 10'unun 1,2 milyar TL'lik hisse senedi bulunmaktadır.

MKK'da yerli yatırım ortaklıkları ayrı bir kategori olarak tanımlanmaktadır. 34 yatırım ortaklığı toplam 195 milyon TL değerinde hisse senedi portföy bulundururken, ilk 10 tanesi bu tutarın %76'sına sahiptir.

Portföy Büyüklüklerine Göre Yatırım Ortaklıkları Sıralaması (2008)	
Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. TL)
10	148
34	195

Kaynak: MKK

Belirli portföy büyüklüğü dilimlerine göre yatırımcı sayıları ve sahip oldukları portföy değerleri ileriki tablolarda sunulmaktadır.

Piyasa Değeri (TL)	Yerli		Yabancı		Toplam	
	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. TL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. TL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. TL)
0.01-10,000	42	0	124	0	166	0
10,001-50,000	12	0	51	1	63	2
50,001-100,000	9	1	50	4	59	4
100,001-500,000	57	15	233	69	290	84
500,001-1,000,000	14	9	149	110	163	119
>1,000,000	88	840	1,042	28,233	1,130	29,073
Toplam	222	865	1,649	28,417	1,871	29,282

Kaynak: MKK

Yatırım fonları tarafına bakıldığında; 42 yerli, 124 yabancı fonun hisse senedi portföy değerleri 10.000 TL'nin altındadır. Bu fonların sahip olduğu toplam portföy ihmal edilecek kadar küçüktür. Bununla birlikte, 2007 yılında sadece 41 yabancı fonun hisse senedi portföyü 10.000 TL'nin altındayken, 2008'de bu rakamın 124'e çıkması dikkat çekicidir.

222 yerli fonun 88'i, 1 milyon TL'nin üzerinde hisse senedi yatırımı yapmıştır. Bu 88 fonun toplam portföy değeri 840 milyon

TL'dir. Diğer taraftan, hisse senedi portföy değerleri 1 milyon TL'nin üzerinde olan 1.042 yabancı fonun toplam portföyü 28 milyar TL'dir. 1 milyon TL'nin üzerinde hisse senedi portföyü olan yabancı fonlar toplam fon portföyünün %96'sı ile, neredeyse tamamını oluşturmaktadır. Ayrıca bu fonlar, MKK'da kayıtlı hisse senetlerinin yaklaşık yarısına sahiptir. 2007 yılıyla karşılaştırmak gerekirse, hisse senedi portföyü 1 milyon TL'nin üzerinde olan bu fonlar toplam hisse senetlerinin üçte birine sahipti. Bu gruptaki yatırım fonlarının hisse senedi portföyleri azalmasına rağmen, toplamdaki paylarının artması tüzel yatırımcıların portföylerinin azalmasından kaynaklanmaktadır.

1.130 fon toplam hisse senetleri yatırımının yarısına sahiptir.

Portföy Dilimlerine Göre Tüzel Yatırımcılar (2008)						
Piyasa Değeri (TL)	Yerli		Yabancı		Toplam	
	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. TL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. TL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. TL)
0.01-10,000	1,654	2	164	0	1,818	2
10,001-50,000	231	6	44	1	275	7
50,001-100,000	91	6	31	2	122	9
100,001-500,000	195	46	103	28	298	74
500,001-1,000,000	60	44	56	42	116	86
>1,000,000	227	6,818	336	12,961	563	19,779
Toplam	2,458	6,922	734	13,034	3,192	19,956

Kaynak: MKK

2008 yılında hisse senedine yatırım yapmış yerli şirketlerin üçte ikisinin (1.654 şirket) hisse senedi portföyü 10.000 TL'nin altındadır. Toplam portföy değeri 2 milyar TL civarında olan bu şirketlerin ortalama 1.187 TL'lik hisse senedi yatırımları vardır. Bu gruba dahil 164 yabancı şirketin ise ortalama 717 TL tutarında hisse senedi portföyü bulunmaktadır.

1 milyon TL'yi aşan yatırımlar incelendiğinde, 227 yerli şirketin 7 milyar TL, 336 yabancı şirketin de 13 milyar TL civarında hisse senedi portföyü vardır. Bir önceki sene 45 milyar TL ile toplam hisse senetlerinin %40'ına sahip olan bu gruptaki yabancı şirketlerin payı 2008 yılında %21'e gerilemiştir. Diğer taraftan, yerli ve yabancı 563 şirket, toplam hisse senedi portföylerinin yaklaşık üçte birini oluşturmaktadır.

563 şirket MKK'daki hisselerin yaklaşık üçte birine sahiptirler.

İMKB'deki 984.518 yerli ve yabancı bireysel yatırımcının 11 milyar TL'lik hisse senedi portföyü bulunmaktadır. 980.000 yerli bireyin ortalama yatırımları 11.000 TL civarındadır. Bununla birlikte hisse senedi yatırımı yapan 4.181 yabancı bireyin ortalama portföyü, yerli bireysel yatırımcıların yaklaşık üç katıdır.

Yabancı bireylerin ortalama yatırımı yerli bireylerin yaklaşık üç katıdır.

Alt kırılımlara inildiğinde, ortalama portföy büyüklüklerinin önemli ölçüde değiştiği görülmektedir. Öncelikle, yerli bireysel yatırımcıların %88'inin portföylerinin 10.000 TL'nin altında olduğunu belirtmek gerekir. Bu gruptaki yatırımcıların ortalama portföy büyüklüğü düzenli olarak azalmış, 2008 yılında ise 1.121 TL'ye gerilemiştir.

Yerli bireylerin %88'inin portföyü 10.000 TL'nin altındadır.

Portföy Dilimlerine Göre Bireysel Yatırımcılar (2008)						
Piyasa Değeri (TL)	Yerli		Yabancı		Toplam	
	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. TL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. TL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. TL)
0.01-10,000	865,837	971	3,465	4	869,302	975
10,001-50,000	87,424	1,876	473	11	87,897	1,887
50,001-100,000	14,148	982	96	7	14,244	989
100,001-500,000	10,880	2,152	109	22	10,989	2,174
500,001-1,000,000	1,156	792	14	10	1,170	802
>1,000,000	892	4,016	24	79	916	4,095
Toplam	980,337	10,789	4,181	133	984,518	10,922

Kaynak: MKK

892 yerli kişi 4 milyar TL'lik portföy taşımaktadır.

2007 yılında hisse senedi portföyü 1 milyon TL'nin üzerinde olan yerli bireysel yatırımcı sayısı 1.700 iken, 2008'de 892'ye; toplam portföyleri de 8 milyar TL'den 4 milyar TL'ye gerilemiştir. Hisse senedi yatırım yapan bireylerin binde birini oluşturan bu kişiler toplam bireysel yatırımcı portföylerinin %37'sini oluşturmaktadır. Diğer taraftan bir önceki seneye göre, bu yatırımcıların payı azalırken, portföy değerleri 50.000 TL'nin altında olan yerli bireylerin hisse senedi portföylerinin toplam bireysel yatırımcıları portföylerindeki paylarının %18'den %26'ya çıkması dikkat çekicidir.

Portföy Dilimlerine Göre Diğer Yatırımcılar (2008)						
Piyasa Değeri (TL)	Yerli		Yabancı		Toplam	
	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. TL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. TL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. TL)
0.01-10,000	105	0	10	0	115	0
10,001-50,000	27	1	3	0	30	1
50,001-100,000	17	1	0	0	17	1
100,001-500,000	18	4	3	1	21	5
500,001-1,000,000	9	6	1	1	10	6
>1,000,000	37	1,312	5	8	42	1,320
Toplam	213	1,324	22	10	235	1,334

Kaynak: MKK

Diğer kategorisindeki 213 yerli yatırımcının portföyü 1,3 milyar TL'dir. 1 milyon TL'nin üzerinde hisse senedi yatırımı bulunan 37 yerli yatırımcı bu kategorideki toplam portföy büyüklüğünün neredeyse tamamına sahiptir.

Portföy Dilimlerine Göre Yatırım Ortaklıkları (2008)		
Piyasa Değeri (TL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. TL)
0.01-10,000	1	0
10,001-50,000	1	0
100,001-500,000	2	1
500,001-1,000,000	4	3
>1,000,000	26	191
Toplam	34	195

Kaynak: MKK

Yatırım ortaklıklarında da benzer durum söz konusudur. 34 yatırım ortaklığından 26'sının portföyü 1 milyon TL'nin üzerinde olup, neredeyse tamamına sahiptir.

Yaş Gruplarına Göre Yatırımcılar

Bu bölümde bireysel yatırımcılar yaş gruplarına göre sınıflandırmıştır. Bu bölümde yer alan toplam yatırımcı sayısı ve portföy değerinin bireysel yatırımcılara ait olduğu unutulmamalıdır. İlk tabloda yatırımcı sayıları ele alınırken, diğer tablolarda portföy büyüklükleri incelenmektedir.

Yatırımcılar yaş gruplarına göre sınıflandırılmıştır.

Yaş Gruplarına Göre Bireysel Yatırımcı Sayısı (2008)				
Yaş Aralığı	Yerli	Yabancı	Toplam	Dağılım
0-19	3,853	23	3,876	0.4%
20-24	10,758	52	10,810	1.1%
25-29	52,466	175	52,641	5.3%
30-34	112,360	447	112,807	11.5%
35-39	156,524	566	157,090	16.0%
40-44	153,544	583	154,127	15.7%
45-49	145,256	604	145,860	14.8%
50-54	120,910	484	121,394	12.3%
55-59	88,137	410	88,547	9.0%
60-64	56,532	358	56,890	5.8%
65-69	33,933	206	34,139	3.5%
70-74	20,649	135	20,784	2.1%
75+	25,415	138	25,553	2.6%
Toplam	980,337	4,181	984,518	100.0%

Kaynak: MKK

Yatırımcıların %70'i 30-54 yaş arasındaki 25 yıllık dilimde yer almaktadır. Daha önceki senelerde olduğu gibi 35-39 yaş aralığı, yatırımcı sayısının en yoğun olduğu gruptur. En az yatırımcı sayısı ise 20 yaş altı gruptadır. Yerli ve yabancı yatırımcı kategorilerindeki dağılımlar benzer şekilde olup bir önceki seneye göre pek değişmemiştir.

Yatırımcıların %70'i 30-54 yaş aralığındadır.

Portföy değerlerine bakıldığında, yoğunlaşmanın biraz daha üst yaş gruplarına çıktığı görülmektedir. Örneğin, yatırımcı sayısının %34'ünü oluşturan 40 yaş altı grup, hisse senedi portföyünün %20'sine sahiptir. 40-59 yaş arasındaki grup ise, bireysel yatırımcı portföyünün yarısına sahiptir.

Portföy değerinde yoğunlaşma daha üst yaş grubuna çıkmıştır.

Toplam yatırımcıların %14'ünü oluşturan 60 yaş üstü grup, bireylerin sahip olduğu hisse senetlerinin %30'unu elinde tutmaktadır.

60 yaş üstü grup, hisse senetlerinin %30'una sahiptir.

Resmi daha da netleştiren ortalama portföy değerlerinin genel olarak yaşla beraber arttığı görülmektedir. 75 yaş üstü grupta kişi başına ortalama hisse senedi portföyü 35.700 TL iken, 25-29 yaş grubunda bu rakam 5.260 TL'ye inmektedir.

Yaş Gruplarına Göre Bireysel Yatırımcı Portföy Değeri (2008-Mn. TL)				
Yaş Aralığı	Yerli	Yabancı	Toplam	Dağılım
0-19	156	0	156	1.4%
20-24	80	1	81	0.7%
25-29	276	1	277	2.5%
30-34	697	4	701	6.4%
35-39	988	5	993	9.1%
40-44	1,331	12	1,343	12.3%
45-49	1,535	16	1,552	14.2%
50-54	1,363	31	1,394	12.8%
55-59	1,121	30	1,151	10.5%
60-64	1,231	12	1,242	11.4%
65-69	634	11	645	5.9%
70-74	467	7	475	4.3%
75+	910	2	913	8.4%
Toplam	10,789	133	10,922	100.0%

Kaynak: MKK

En yüksek ortalama portföy değeri 20 yaş altı gruptadır.

Diğer taraftan, 40.200 TL ile 20 yaş altı gruptaki yatırımcıların en yüksek ortalama portföy değerine sahip olması ise dikkat çekicidir.

Yaş Gruplarına Göre Bireysel Yatırımcı Ortalama Portföy Değeri (2008-TL)			
Yaş Aralığı	Yerli	Yabancı	Genel Ortalama
0-19	40,395	10,593	40,219
20-24	7,429	24,075	7,509
25-29	5,256	6,508	5,260
30-34	6,201	9,615	6,215
35-39	6,314	7,985	6,320
40-44	8,666	20,417	8,711
45-49	10,569	27,291	10,638
50-54	11,275	63,817	11,484
55-59	12,718	73,435	13,000
60-64	21,771	32,227	21,837
65-69	18,672	53,514	18,882
70-74	22,640	54,283	22,846
75+	35,825	15,044	35,713
Toplam	11,005	31,763	11,093

Kaynak: MKK

55 yaş üstü grubun ortalama portföyü 22.000 TL'ye düşmüştür.

Toplam portföy değerlerindeki azalışa paralel olarak, bütün yaş gruplarının ortalama portföyleri önceki yıla göre azalmıştır. 2007 yılında 19.000 TL olan genel ortalama, 11.000 TL'ye düşmüştür. Toplam portföyün %40'ını oluşturan 55 yaş üstü grubun ortalama portföyündeki bu azalış daha fazla olup, karşılaştırılan dönemde 41.000 TL'den 22.000 TL'ye düşmüştür.

Yerli ve yabancı ayırımında, bir önceki bölümde de görüldüğü üzere yabancı bireysel yatırımcıların ortalama hisse senedi portföyü yerli bireylerin yaklaşık 3 katı kadardır. Yabancı bireylerin ortalama portföyü 32.000 TL, yerli bireylerinki ise 11.000 TL olmuştur.

Vatandaşlık ve Cinsiyet Gruplarına Göre Yatırımcılar

Bu bölümde bireysel yatırımcılar, cinsiyet ve uyruklarına göre sınıflandırılmıştır. Kadın-erkek yatırımcı sayısı oranları bir önceki seneye göre değişmemiştir. Toplam 985.000 bireysel yatırımcının 720.000'i (%73) erkek, 265.000'i (%27) kadındır.

Yatırımcıların %73'ü erkektir.

	Yerli		Yabancı		Toplam		Genel
	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Toplam
Yatırımcı Sayısı	264,033	716,304	1,245	2,936	265,278	719,240	984,518
Yatırımcı Sayısı Oranı	26.8%	72.8%	0.1%	0.3%	26.9%	73.1%	100.0%
Portföy Değeri (Mn. TL)	2,369	8,420	31	102	2,400	8,521	10,922
Portföy Değeri Oranı	21.7%	77.1%	0.3%	0.9%	22.0%	78.0%	100.0%
Ortalama Portföy Değeri (TL)	8,973	11,754	24,973	34,642	9,048	11,848	11,093

Kaynak: MKK

Yatırımcı sayısı oranlarında olduğu gibi portföy değerlerinde de kadın erkek arasındaki dağılım bir önceki seneye göre değişmemiş olup, erkek yatırımcılar toplam hisse senedi portföyünün %78'ine sahiptir. Erkeklerin ortalama portföyü 12.000 TL iken kadınlarınki daha düşük, 9.000 TL civarındadır.

Toplam portföyün ise %78'i erkeklere aittir.

İkametgâha Göre Yatırımcılar

Bu bölümde, yatırımcılar diğer bölümlerden farklı olarak yerleşim yerlerine göre sınıflandırılmıştır. Tabloda "Yurtdışı" olarak gösterilenler, yurtdışında yerleşik T.C. vatandaşları ile yabancı uyruklu kişileri kapsamaktadır.

Bu bölümde yatırımcılar yerleşim yerine göre tanımlanmaktadır.

İleriki tabloda iller, toplam hisse senedi portföy değerlerine göre sıralanmıştır. Diğer bir ifadeyle, gerçek kişi-tüzel kişi ayırımı yapılmadan, toplam hisse senedi yatırımı en çok olan illeri göstermektedir.

İstanbul, portföy değerlerine göre sıralamada diğer illere göre açık farkla öndedir. Toplam hisse senedi yatırımcılarının %32'sini oluşturan İstanbul'daki yatırımcılar, toplam portföyün de %31'ini ellerinde bulundurmaktadır. 2007 yılında, bu yatırımcılar toplam hisse senetlerinin sadece beşte birine sahipken, 2008 yılında İstanbul'un ağırlığı artmıştır. Yabancı fon kategorisindeki bazı fonların yerleşim adreslerinin İstanbul'daki ilgili ofislerinde gösterilmesi bu artışta etkili olmuştur. Bununla birlikte, yabancı yatırımcı portföylerindeki keskin azalış diğer önemli etken olmuştur.

İstanbul, tüm yatırımcıların ve toplam portföylerin yaklaşık üçte birini barındırmaktadır.

Bir önceki yıla benzer şekilde, yatırımcıların %69'u ilk 10 ilde yaşamaktadır. Bu illerin toplam portföydeki payları ise 11 puan artarak %38'e ulaşmıştır. Artış, İstanbul'un ağırlığının artmasının bir yansımasıdır. Portföy dağılımına göre ilk on il sıralamasına, geçen seneye göre Gaziantep girerken, Konya çıkmıştır.

Tüm yatırımcıların %69'u 10 ilde yaşamaktadır.

Toplam Yatırımcı Portföy Değerine Göre Sıralanmış İlk 10 İl (2008)				
	Yatırımcı Sayısı	Yatırımcı Oranı	Portföy Değeri (Mn. TL)	Portföy Değeri Oranı
İstanbul	317,651	32.1%	18,942	30.7%
Ankara	116,505	11.8%	1,490	2.4%
İzmir	97,561	9.9%	1,131	1.8%
Kocaeli	20,614	2.1%	391	0.6%
Bursa	37,551	3.8%	347	0.6%
Antalya	28,587	2.9%	305	0.5%
Adana	25,217	2.5%	219	0.4%
Balıkesir	21,047	2.1%	133	0.2%
Gaziantep	6,664	0.7%	126	0.2%
Karabük	13,867	1.4%	120	0.2%
İlk 10 İl Toplamı	685,264	69.2%	23,205	37.6%
Diğer 71 İl Toplamı	297,501	30.1%	1,843	3.0%
Yurtiçi Toplam	982,765	99.3%	25,048	40.6%
Yurtdışı Toplam	7,085	0.7%	36,641	59.4%
Genel Toplam	989,850	100.0%	61,689	100.0%

Kaynak: MKK

Geçen yıllara göre sıralamadaki ilk 7 il sabit kalırken, kalan üç ilin yıllara göre farklılık gösterdiği görülmektedir. Diğer 71 ilde ise yatırımcıların %30'u ikâmet etmekte olup, sahip oldukları hisse senetlerinin değeri, toplamın ancak %3'ünü oluşturmaktadır.

2007 yılında toplam hisse senetlerinin %71'ine sahip olan yurtdışında yerleşik gerçek ve tüzel yatırımcılar, 2008'de toplam portföy değerinin %59'unu oluşturmuştur. Bununla birlikte, daha önceki bölümlerde yabancı yatırımcıların %67 paya sahip olması buradaki sınıflandırma farkından kaynaklanmaktadır. Hesap sayısı ve yatırımcı portföyü bölümlerinde yerli ve yabancı ayrımı uyruğa göre yapılırken, bu bölümde ikametgâha göre ayırım yapılmaktadır. Örneğin, daha önceden de değinildiği gibi bazı yabancı fonların yerleşim adresleri İstanbul'da gösterilebilmektedir. Bu durum aradaki 8 puanlık farkın oluşmasında en önemli etkidir.

10 ilde yurtiçindeki senetlerin %93'ü bulunmaktadır.

Yabancı yatırımcılar hariç tutulduğunda, sadece yurtiçi yatırımcıların dağılımını incelemek mümkündür. Sadece yurtiçinde yerleşikler baz alınır, toplam yatırımcıların %70'ini barındıran ilk 10 ildeki yatırımcılarda hisse senetlerinin yaklaşık %93'ünün bulunduğu görülmektedir. Diğer 71 ildeki yatırımlar, yurtiçi hisse senedi yatırımının %7'sini oluşturmaktadır. 2005 yılında %10 seviyesinde olan bu oran düzenli olarak azaldığı dikkat çekmektedir.

Hisse senedi yatırımı en düşük il Ardahan'dır.

Diğer taraftan toplam hisse senedi portföyü en düşük olan il, Ardahan'dır. Verilerin incelendiği yıllarda hep son sırada yer alan Ardahan'daki 320 yatırımcının 1 milyon TL'den az hisse senedi portföyü vardır.

Bir önceki tabloda gerçek ve tüzel bütün yatırımcılar incelenirken, ileriki tablolarda sadece bireysel yatırımcılar dikkate alınmaktadır.

Toplam değerlerinden de anlaşılacağı üzere ilk tabloda 990.000 yatırımcının 62 milyar TL tutarındaki hisse senedi portföyünün dağılımı incelenirken, aşağıdaki tabloda 985.000 bireysel yatırımcının 11 milyar TL'lik portföyleri incelenmektedir.

Bireysel Yatırımcı Portföy Değerine Göre Sıralanmış İlk On İl (2008)				
	Yatırımcı Sayısı	Yatırımcı Oranı	Portföy Değeri (Mn. TL)	Portföy Değeri Oranı
İstanbul	315,839	32.1%	5,927	54.3%
İzmir	97,372	9.9%	1,052	9.6%
Ankara	116,160	11.8%	1,024	9.4%
Bursa	37,472	3.8%	313	2.9%
Antalya	28,545	2.9%	198	1.8%
Adana	25,171	2.6%	195	1.8%
Balıkesir	21,013	2.1%	126	1.2%
Kocaeli	20,571	2.1%	116	1.1%
Mersin	17,070	1.7%	112	1.0%
Kayseri	8,275	0.8%	100	0.9%
İlk 10 İl Toplamı	687,488	69.8%	9,163	83.9%
Diğer 71 İl Toplamı	292,088	29.7%	1,599	14.6%
Yurtiçi Toplam	979,576	99.5%	10,762	98.5%
Yurtdışı Toplam	4,942	0.5%	160	1.5%
Genel Toplam	984,518	100.0%	10,922	100.0%

Kaynak: MKK

Bu dağılımda, il bazındaki ağırlıklar ve sıralamalar değişmektedir. Örneğin, İstanbul'da tüm hisse senedi portföylerinin üçte biri yer alırken, bireysel yatırımcı portföylerinin yarısından fazlası, %54'ü, bulunmaktadır.

İstanbullu yatırımcılar bireysel portföylerin %54'üne sahiptir.

İl sıralamasında bir önceki seneye göre ilk beş şehir içinde İzmir'le Ankara yer değiştirmiş, dördüncü sırada yer alan Kocaeli sekizinci sıraya gerilemiştir. Ayrıca toplam yatırımcılar tablosundaki Gaziantep ve Karabük, bireysel yatırımcı bazında ilk ona girememiş, Mersin ve Kayseri'deki bireysel hisse senedi yatırımları ise ilk onda yer almıştır.

Yatırımcı sayıları ile ilgili bakılabilecek bir diğer gösterge de, il nüfusuna oranla ne kadar hisse senedi yatırımcısının ikamet ettiği'dir. İlerideki tabloda bu kritere göre bir sıralama yapılmıştır. Bu sıralama bir ölçüde, illerdeki hisse senedi kültürünün yaygınlığının bir göstergesidir. Tabloda sadece yurtiçinde yerleşik olan yatırımcılar alındığı için genel toplamdaki yatırımcı sayısı diğer tablolardan düşüktür.

Nüfusa oranla yatırımcı sayısı, hisse senedi kültürünün yaygınlığının bir göstergesidir.

2008 yılında hisse senedi yatırımcılarının il nüfusuna oranında Karabük %6,4 ile ilk sırada yer almıştır. Bu durumun Kardemir hisse senedi sahipliğinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Üç büyük ilde, nüfuslarının %2,5'i kadar yatırımcı bulunmaktadır.

Yatırımcı sayıları, portföy değerleri gibi hemen her kriterde öne çıkan İzmir, Ankara ve İstanbul'da, nüfuslarına oranla %2,5 seviyesinde hisse senedi yatırımcısı bulunduğu görülmektedir. Bu üç ilin ardından, yatırımcıların nüfusa oranı %1,9'a inmektedir.

Bireysel Yatırımcı Oranına Göre İlk On İl (2008)		
	Bireysel Yatırımcı	Yatırımcı/Nüfus
Karabük	13,836	6.4%
İzmir	97,372	2.6%
Ankara	116,160	2.6%
İstanbul	315,839	2.5%
Balıkesir	21,013	1.9%
Muğla	14,299	1.8%
Uşak	6,026	1.8%
Zonguldak	10,593	1.7%
Denizli	14,427	1.6%
Yalova	3,102	1.6%
İlk 10 İl	612,667	2.4%
Diğer 71 İl Toplamı	366,909	0.8%
Genel Toplam	979,576	1.4%

Kaynak: MKK

Türkiye'de hisse senedi yatırımcılarının nüfusa oranı %1,4'tür.

Genel toplamlara bakıldığında, ilk 10 ilin ortalama yatırımcı oranının %2,4 olduğu, fakat diğer 71 ildeki yatırımcı oranının %0,8 seviyesinde kaldığı görülmektedir. Tüm Türkiye'de ise hisse senedi yatırımı yapan kişi sayısı, toplam nüfusun %1,4'üne denk gelmektedir.

Bu sıralamada ilk onda yer alan iller bir önceki senelere göre değişmemektedir. Bu tablodaki illerin bir kısmı, örneğin Muğla, Uşak ve Yalova, diğer sıralamalarda ilk 10'a girmeyen illerdir. Bu illerde toplam yatırımcı sayısı veya toplam portföy değeri çok yüksek değildir. Fakat, nüfuslarının görece daha yüksek bir oranı, hisse senedi yatırımı yapmıştır.

Nüfusa oranla en düşük yatırımcı sayıları ise geçen sene olduğu gibi Şanlıurfa, Şırnak, Ağrı ve Muş'tadır. 1,6 milyon nüfusa sahip olan Muş'ta, sadece 2.300 hisse senedi yatırımcısı bulunmaktadır.

İllerin yatırımcı sayısı ve portföy büyüklüğü profiline ardından, kişi başı ortalama portföy büyüklüklerine bakarak hisse senetlerine ağırlık veren yatırımcıların bulunduğu illeri de tespit etmek mümkündür.

Yurtiçi yerleşiklerin ortalama portföyü 11.000 TL, yurtdışı yerleşiklerin 32.000 TL'dir.

Ortalama portföy değerleri, illerin bireysel yatırımcı portföy değerlerinin bireysel yatırımcı sayılarına bölünmesi suretiyle elde edilmiştir. Buradaki ortalama, kişi başı hisse senedi yatırımı ifade etmektedir. Bireysel yatırımcıların ortalama hisse senedi portföylerinin büyüklüğü, daha önceki bölümlerde de görüldüğü üzere 11.093 TL seviyesindedir. Diğer taraftan, yurtdışı yerleşiklerle yurtiçi yerleşik yatırımcılar arasında önemli bir fark

vardır. Yurtiçinde yaşayan yatırımcıların ortalama portföy büyüklüğü 11.000 TL iken, yurtdışında ikamet edenlerin portföyü bu rakamın yaklaşık 3 katı kadar, 32.000 TL'dir. Hatırlanacağı üzere, uyruğun esas alındığı yaş kategorisine göre gruplandırmada da benzer şekilde yabancı bireysel yatırımcıların ortalama portföyleri yerli bireylerinkinin üç katıydı.

Kişi başına bireysel hisse senedi yatırımı en yüksek olan il ortalama 19.000 TL'lik hisse senedi portföyü ile İstanbul'dur. İkinci sırada ise geçen senelerde olduğu gibi 12.000 TL'lik yatırımla Kayserili yatırımcılar gelmektedir. Daha önceki yıllarda ilk on sıralamasına giremeyen Mardin 10.000 TL'lik ortalama hisse senedi portföyü ile 2008'de dördüncü sırada yer almıştır.

Kişi başı yatırımında İstanbul'u Kayseri ve İzmir takip etmektedir.

Bireysel Yatırımcı Ortalama Portföy Değerine Göre Sıralanmış İlk On İl (2008)			
	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. TL)	Ortalama Portföy Değeri (TL)
İstanbul	315,839	5,927	18,767
Kayseri	8,275	100	12,055
İzmir	97,372	1,052	10,807
Mardin	1,592	16	9,938
Rize	2,485	23	9,189
Hatay	9,090	81	8,940
Ankara	116,160	1,024	8,818
Gaziantep	6,643	55	8,346
Bursa	37,472	313	8,345
Adana	25,171	195	7,735
İlk 10 İl Toplamı	620,099	8,786	14,169
Diğer 71 İl Toplamı	359,477	1,975	5,495
Yurtiçi Toplam	979,576	10,762	10,986
Yurtdışı Toplam	4,942	160	32,381
Genel Toplam	984,518	10,922	11,093

Kaynak: MKK

Burada da ilk 10 il ile geri kalan 71 il arasında önemli bir yoğunlaşma farkı görülmektedir. Kişi başına ortalama hisse senedi yatırımına göre sıralanmış ilk 10 ilin genel ortalaması kişi başına 14.000 TL seviyesinde iken, kalan 71 ilde kişi başına ortalama hisse senedi yatırımı 5.500 TL'dir.

En düşük kişi başı portföy değeri ise Şırnak'tadır. Yatırımcıların ortalama hisse senedi portföy büyüklüğü 2.900 TL civarındadır.

Kişi başına en düşük yatırım Şırnak'tadır.

Endeks Bazında Yatırımcılar

MKK, kaydileştirmesini yaptığı hesaplara ait verileri 2007 yılından itibaren aylık olarak yayınlamaya başlamıştır. Yatırımcıları geniş bir perspektifte analiz etmeye imkan sunan bu veri setinde hisse senedi yatırımcıları yukarıdaki bölümlerde yer verilen sınıflandırılmaların yanı sıra İMKB hisse senedi endeksleri bazında da detaylandırılmıştır.

MKK, endeks bazında yatırımcıları detaylandırmaktadır.

Bu bölümde İMKB Ulusal Pazarda işlem gören şirketlerin yatırımcıları ele alınmaktadır.

Bu bölümde yıl sonu itibaiyle İMKB Ulusal Pazarda işlem gören 257 hisse senedine yatırım yapan yatırımcılar incelenmektedir. Bu nedenle yukarıdaki tablolarda yer alan toplam yatırımcı verileri ile ufak farklılıklar göstermektedir. Diğer taraftan, bir yatırımcının farklı endekslerdeki şirketlere yatırım yapabileceği de göz önünde bulundurulmalıdır.

Sektör endekslerinde; içinde tek kıymet olan endeksler bu veri setine dahil edilmemiştir.

Yatırımcıların %65'i ilk 30 şirkete yatırım yapmaktadır.

Ulusal pazarda işlem gören şirketlere yatırım yapan yatırımcıların yaklaşık %72'si İMKB 30 endeksi kapsamındaki şirketleri tercih ederken, toplam portföylerin %65'ini bu şirketler oluşturmaktadır. İMKB 50 dahilindeki şirketler, toplam yatırımların dörtte üçünü oluştururken bu oran İMKB 100 endeksinde %85'tir. Yerli ve yabancı yatırımcı ayırımına bakıldığında, İMKB 100 kapsamındaki hisse senetlerinin %68'i yabancı yatırımcılarda iken, bu yatırımcılar İMKB 30 hisselerinin %74'üne sahiptir.

Endeks Bazında Yatırımcılar (2008)						
Endeks	Yerli		Yabancı		Toplam	
	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. TL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. TL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. TL)
İMKB Ulusal Tüm	953,030	19,679	6,449	41,526	959,479	61,205
İMKB Ulusal 100	849,247	16,524	5,994	35,797	855,241	52,321
İMKB Ulusal 50	754,743	12,541	5,536	32,981	760,279	45,522
İMKB Ulusal 30	688,745	10,297	5,185	29,430	693,930	39,727
İMKB Kurumsal Yönetim	202,061	1,451	2,083	3,658	204,144	5,109
İMKB Ulusal Sınai	541,171	6,966	3,513	8,513	544,684	15,479
İMKB Ulusal Hizmetler	268,907	3,879	2,473	10,154	271,380	14,033
İMKB Ulusal Mali	601,653	8,692	4,610	22,831	606,263	31,523
İMKB Ulusal Teknoloji	34,329	142	221	28	34,550	170

Kaynak: MKK

Kurumsal yönetim endeksi kapsamındaki şirketlere yabancı ilgisi daha fazladır.

Kurumsal yönetim uygulamalarının gelişmesine katkıda bulunmak amacıyla, 2007 yılı içerisinde kurumsal yönetim endeksi hesaplanmaya başlanmıştır. 2008 sonu itibariyle bu endeks kapsamında 13 şirket yer almaktadır. Toplam yatırımcıların yaklaşık beşte biri bu endekste şirketlere yatırım yaparken, bu şirketlere yapılan yatırımın değeri toplam portföyün %8'i kadardır. Bununla beraber; yabancı yatırımcılar kurumsal yönetim endeksi kapsamındaki şirketlerin %72'sine sahiptir. Toplam hisse senetlerin %67'sini elinde tutan yabancı yatırımcıların bu endeks kapsamındaki şirketlerdeki payının %72'ye çıkması dikkat çekicidir.

Yatırımların %52'si mali sektördeki şirketlere yapılmaktadır.

Sektör bazında bakıldığında, yatırımcıların portföylerinin %52'sini mali, %25'ini sanayi, %23'ünü de hizmet sektöründe yer alan şirketlere yönlendirdikleri görülmektedir. Yabancı yatırımcılar hem mali hem hizmet sektöründeki hisse senetlerinin %72'sini ellerinde bulundururken, sanayi şirketlerindeki payları %55'e gerilemektedir.

Alt sektör kırılımlarına inildiğinde, yabancı yatırımcıların en çok ilgi gösterdikleri şirketler; İMKB’de işlem gören bankalardır. Yabancı yatırımcılar bankaların halka açık kısmının %76’sına sahiptir. Yabancı yatırımcıların toplam portföylerinin yarısını bankalara ayırdıkları görülmektedir.

Yabancı yatırımcılar portföylerinin yarısını bankalara ayırmaktadır.

Sonuç

Kasım 2005’te Merkezi Kayıt Kuruluşu (MKK) faaliyete geçmiş ve hisse senetleri ile beraber yatırım fonları ile özel sektör tahvillerinin kaydileştirmesini başlatmıştır. Böylece yatırımcı kitlesi ile ilgili daha geniş bir veri seti oluşmuştur. MKK bu verileri 2007 yılından itibaren aylık olarak yayınlamaya başlamıştır. DİBS yatırımcısı gibi diğer verilerin de uygun bir şekilde açıklanması ile yatırımcı analizleri daha rafine bir hale gelecektir.

MKK’da geniş bir yatırımcı veri seti bulunmaktadır.

2000 yılından itibaren ilk defa 2006 yılında hisse senedi bakiyeli hesap sayısında artış başlamıştır. Bu yükseliş, kriz yılı olan 2008’de de devam etmiş, toplam hesap sayısı 1,1 milyona ulaşmıştır. Yine de, 2000 yılındaki seviyeye henüz ulaşamamıştır.

Hesap sayıları artmıştır.

Hesap sayılarındaki artış sadece yerli yatırımcı tarafında gerçekleşirken, yıl sonunda hisse senedi portföyü olan yabancı yatırımcıların hesap sayılarında ufak bir azalış görülmüştür. Diğer taraftan, 2008 yılını etkisi altına alan küresel kriz ile hisse senedi portföyleri yaklaşık yarı yarıya azalarak 113 milyar TL’den 62 milyar TL’ye inmiştir. Özellikle bir önceki sene toplam yatırımların önemli bir bölümünü oluşturan yabancı tüzel yatırımcı portföylerinin 45 milyar TL’den 13 milyar TL’ye düşmesi en dikkat çekici değişimdir. Yabancı şirketleri temsil eden bu yatırımcıların portföylerinde %71’e varan azalış, diğer kategorilerdeki yatırımcı portföylerinin paylarını artırmıştır.

Yabancı tüzel yatırımcıların portföyündeki düşüş dikkat çekicidir.

Portföy değeri en yüksek 1.000 yerli bireysel yatırımcının toplam 4 milyar TL’lik hisse senedi bulundurmaktadır. Bu tutar, toplam yerli bireysel yatırımcı portföyünün %38’ini oluşturmaktadır. Sıralamanın en altındaki 480.300 yerli yatırımcının ortalama portföyü 15 TL’nin altındadır.

Portföyünde 1 milyon TL üzerinde hisse senedi bulunan yabancı fonlar, yatırım fonları portföy değerinin %96’sını oluşturmaktadır. Diğer taraftan, en yüksek hisse senedi portföyüne sahip ilk 10 yabancı fonun yatırımları, toplam yerli fonların portföylerinin 7,5 katıdır.

1 milyon TL üzerinde hisse senedi bulunan yabancı fonlar neredeyse toplam fon portföyünü oluşturmaktadır.

Banka ve aracı kurumları da içeren tüzel yatırımcılarda yabancı kurumların portföyü yerlilerin iki misli kadardır.

Bireysel yatırımcılar içinde en kalabalık grubu 35-39 yaş arasındaki yatırımcılar oluştururken, kişi başı hisse senedi yatırımı en yüksek grubun 0-19 yaş aralığında olması dikkat

Kişi başı en yüksek hisse senedi portföyü 0-19 yaş grubundadır.

çekicidir. Bu gruptan sonra ortalama portföyü yüksek olan yatırımcılar 60 yaş üzerindedir. Bireysel yatırımcıların ortalama portföyü 11.000 TL civarındadır.

Yatırım fonu portföylerinde İstanbul'un ağırlığı devam etmektedir.

Toplam yatırımcıların ve portföylerin yaklaşık üçte biri İstanbul'da bulunmaktadır. Yurtdışı yatırımcılar hariç tutulursa, İstanbullu yatırımcılarda tüm yurtiçi hisse senedi portföyünün dörtte üçünün bulunduğu görülmektedir. Nüfusa oranla en fazla yatırımcının bulunduğu il ise Karabük'tür. Kişi başına ortalama hisse senedi yatırımı göz önüne alındığında, İstanbul'un ardından Kayseri ve İzmir gelmektedir.

Yabancı yatırımcılar portföylerinin yarısını bankalara ayırmaktadır.

Ulusal pazarda işlem gören şirketlere yatırım yapan yatırımcılar portföylerinin %65'ini İMKB 30 kapsamındaki hisse senetlerine yönlendirmiştir. Bu hisselerin %74'ü yabancı yatırımcılardadır. Sektör bazında ise, yabancı yatırımcı portföylerinin yarısını İMKB'de işlem gören bankaların oluşturduğu görülmektedir.

YABANCI HİSSE SENEDİ YATIRIMCILARI

Yabancı yatırımcılar, bir ülkenin sermaye piyasasında yatırımcı tabanını genişletmenin yanı sıra, yeni sermaye akışı sağlamaları açısından da önemlidir. Diğer taraftan, yabancı yatırımcıların varlığı ve boyutu, ülkenin sermaye piyasasının güvenilirliğinin de bir göstergesidir.

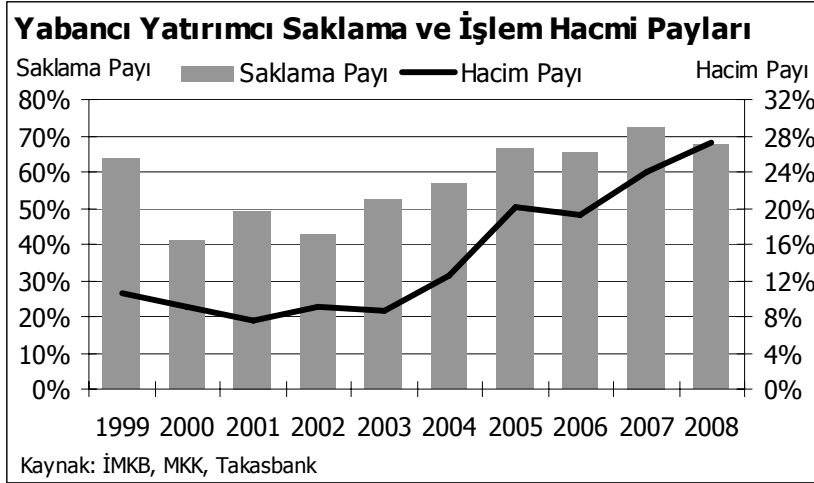
İMKB'de yabancı yatırımcıların saklama payı 2008'in son çeyreğinde 4 puan gerileyerek %67'ye inmiştir.

Yabancı yatırımcıların Türkiye sermaye piyasasına olan ilgisinin son yıllarda arttığı görülmektedir. 2000 yılı sonunda %41'e kadar inen yabancı yatırımcıların saklama payı 2007'de %72 ile en yüksek seviyesine ulaşmıştı. Bu oran 2008 yılının ilk 9 ayında benzer seviyede kalırken, krizin derinleştiği yılın son çeyreğinde bu oran %67'ye inmiştir.

Diğer taraftan, işlem hacmindeki payı %27 olmuştur.

İMKB verilerine göre, yabancı yatırımcılar 2003 yılında işlemlerin sadece %9'unu gerçekleştirirken, 2008 yılında işlem hacmindeki payları %27'ye yükselmiştir. Bununla birlikte 2008 yılı içerisindeki harekete bakıldığında, yılın ilk yarısında işlemlerin %30'unu gerçekleştiren yabancı yatırımcıların, yılın son ayında toplam işlem hacmindeki, payları %16'ya gerilemiştir.

Özellikle yılın son çeyreğindeki küresel krizin etkisi ile, yabancıların hisse senedi yatırımlarında hem saklama hem de işlem hacimlerinde düşüş başlamıştır. Bununla birlikte, saklama payları ile işlem hacmi payları ele alındığında, yerli yatırımcıların hisse senetlerinin üçte birini ellerinde tutarken, likiditenin dörtte üçünü sağladıkları görülmektedir.

Yabancı Yatırımcı Portföy Büyüklükleri

Yabancı yatırımcı verileri tablosunda saklama bakiyeleri dönem sonu portföy değerlerini göstermekte iken, diğer veriler dönem toplamlarıdır.

Yabancı Yatırımcı Verileri						
(Mn. \$)	İşlem Hacmi	Saklama Bakiyesi	Birincil Piyasa Alış*	İkincil Piyasa Net Alış/Satış**	Net Sermaye Giriş/Çıkışı	Portföy Değeri Artış/Azalışı
1999	17,879	15,358	133	1,024	1,157	10,501
2000	33,410	7,404	2,673	-3,134	-461	-7,493
2001	12,139	5,635	10	509	518	-2,287
2002	12,869	3,450	64	-15	49	-2,234
2003	17,334	8,954	87	1,010	1,097	4,406
2004	37,368	16,141	847	1,430	2,277	4,911
2005	81,101	33,812	2,641	4,087	6,727	10,944
2006	88,519	35,083	984	1,144	2,129	-858
2007	144,143	70,213	3,991	4,533	8,524	26,606
2008	142,126	27,297	1,195	-2,988	-1,794	-41,122

Kaynak: İMKB, MKK, Takasbank, TSPAKB

*: Birincil piyasa işlemleri, birincil halka arz ve toptan satışlar pazarı işlemlerinde yabancı yatırımcıların aldığı hisse senedi tutarlarını göstermektedir.

** : İkincil piyasa işlemleri ve İMKB hisse senedi piyasasındaki net alış-satış rakamından oluşmaktadır.

1999-2002 döneminde yabancı yatırımcıların portföy büyüklüğü ve işlem hacimlerinin önemli ölçüde azaldığı görülmektedir. Fakat 2003 yılından itibaren trend tersine dönmüş, 2004 ve 2005 yıllarında ise büyüklükler katlanarak artmıştır. 2006 yılında yavaşlayan artış, 2007 yılında yeniden ivme kazanmıştır. 2008 yılının ilk yarısında devam eden artış son çeyrekte tekrar yön değiştirmiştir.

2008 sonunda yabancı yatırımcıların dolar bazında saklama bakiyeleri, 2007 yılına göre %61 gerileyerek 27 milyar \$ olmuştur. Bu rakam son 4 yılın en düşük seviyesidir.

Saklama bakiyelerinde 2003-2007 yılları arası düzenli bir artış görülmüş, 2008 yılında ise önemli bir azalış yaşanmıştır. Saklama bakiyelerindeki değişimin iki nedeni vardır; sermaye

2008'de yabancı yatırımcıların portföyü %61 azalmıştır.

Saklama bakiyesi hem sermaye girişini, hem de portföy değer artışını yansıtmaktadır.

giriş/çıkışı ve portföy değer artışı/azalışı. Aşağıda, bu bileşenlerin etkisinin ne boyutta oldukları incelenmektedir.

Tablodaki "Birincil Piyasa Alış" sütununda, yabancı yatırımcıların birincil halka arzlarda ve toptan satışlar pazarında yaptıkları hisse senedi yatırımları sunulmaktadır. "İkincil Piyasa Net Alış/Satış" sütununda ise İMKB'de yaptıkları net hisse senedi alış-satış işlemlerine yer verilmektedir. Bu iki sütunun toplamı ise "Net Sermaye Giriş/Çıkışı"nı göstermektedir.

Halka arz ile 1,2 milyar \$ yabancı sermaye girişi olmuştur.

2008 yılında yabancı yatırımcıların halka arz ve toptan satışlar pazarı işlemlerinden 1,2 milyar \$ tutarında hisse senedi aldıkları görülmektedir. Bu rakamın önemli bir bölümü birincil halka arzlardan kaynaklanmıştır.

2008 yılında diğer işlemlerde olduğu gibi, halka arzlarda da 2007 yılının çok gerisinde kalınmış, yıl içerisinde bir şirket, bir yatırım ortaklığı ile bir borsa yatırım fonu halka arz edilmiştir. 1,9 milyar \$'lık toplam hasılatın neredeyse tamamını 2008 Mayıs ayında gerçekleşen Türk Telekom'un halka arzı oluşturmuştur. Bu arzın %61'lik kısmı yabancı yatırımcılara satılmıştır. Toptan satışlar pazarında ise, 565 milyon \$ değerindeki işlemlerin %10'unu yabancı yatırımcılar gerçekleştirmiştir.

2008'de hisse senedi piyasasından 1,8 milyar \$'lık yabancı sermaye çıkışı gerçekleşmiştir.

Birincil piyasa işlemlerinin aksine, yabancı yatırımcılar İMKB'deki ikincil piyasa işlemleri ile 3 milyar \$'lık hisse senedi satmıştır. Yabancı yatırımcıların özellikle krizin etkisini daha şiddetli gösterdiği yılın ikinci yarısında piyasadan çekildiği görülmektedir. Sonuç olarak, 2008 yılında hisse senedi piyasasında toplam 1,8 milyar \$'lık yabancı sermaye çıkışı gerçekleşmiştir. Net Sermaye Giriş/Çıkışlarından da izlendiği üzere, 2008 yılından önce sadece 2000 yılında yabancı yatırımcılar hisse senedi satıcısı konumundayken, diğer 9 yılda net hisse senedi yatırımı yapmışlardır. 2008 yılına gelindiğinde ise, incelenen dönemlerdeki en yüksek sermaye çıkışı görülmüştür.

Yabancıların net sermaye giriş/çıkışlarının ardından portföy değer kaybı veya kazancı hesaplanabilmektedir.

2008'de yabancıların 41 milyar \$ zararı olmuştur.

2007 yılı sonunda 70,2 milyar \$ olan saklama bakiyesi, yabancı yatırımcıların 2008 yılına girerken sahip oldukları portföy büyüklüğünü göstermektedir. 2008 yılında yabancılar, halka arzlardan yaklaşık 1,2 milyar \$ alış gerçekleştirirken, ikincil piyasada ise 3 milyar \$ tutarında satış gerçekleştirmiştir. Kısacası, yabancılar hisse senedi portföylerini 1,8 milyar \$ azaltmıştır. Piyasa fiyatlarında hiçbir değişiklik olmasaydı, yabancı yatırımcılar 2008 sonunda 68,4 milyar \$'lık (=70,2-1,8 milyar \$) portföye sahip olacaktı. Fakat, 2008 sonunda yabancı yatırımcıların MKK'da bulunan portföylerinin değerinin 27,3 milyar \$ olduğu görülmektedir. Buradan, portföy değer

azalışlarının 41,1 milyar \$ (=68,4-27,3 milyar \$) olduğu hesaplanmaktadır.

2000-2002 arasındaki üç yıllık dönemde yabancı yatırımcıların portföy değerlerinde azalma görülmüş, 2003 yılından itibaren portföy değerleri toparlanmaya başlamıştır. 2006 yılını ufak bir zararla kapatan yabancı yatırımcılar, 2007 yılında portföylerini ikiye katlayarak, rekor seviyede kâr etmişlerdir.

2007 yılının ikinci yarısında ABD’de baş gösteren ve takip eden süreçte diğer ülkelerle birlikte Türkiye’yi de etkisi altına alan finansal kriz, 2008 yılında daha da derinleşmiştir. Yıla 55.000 seviyelerinde başlayan İMKB-100 endeksinin %52 kayıpla 26.000 seviyesine gerilemesine paralel olarak yabancı hisse senedi portföy değerlerini önemli ölçüde azaltmıştır. Bununla beraber, ilgili dönemde TL/\$ kurunun 1,15’ten 1,50 seviyesine yükselmesi, \$ cinsinden portföy değerlerindeki hızlı düşüşün bir diğer nedeni olmuştur.

Özetlenecek olursa, yabancı yatırımcıların 2008 yılının başında 70,2 milyar \$’lık hisse senedi portföyü varken, yıl içinde 1,8 milyar \$’lık hisselerini satmış, yılı 27,3 milyar \$’lık portföy değeriyle bitirmiştir. Yıllık portföy değer kaybı ise 41,1 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir.

Net Sermaye Giriş/Çıkışlarından izlendiği üzere yabancı yatırımcılar, 2008 yılına kadar, 2000 yılı haricinde, düzenli olarak net hisse senedi alıcısı konumundadır. 2008 öncesi son 9 yıldaki 22 milyar \$’lık sermaye girişinin önemli bir kısmı olumlu piyasa koşullarının yaşandığı 2005-2007 yılları arasındaki üç yılda gerçekleşmiştir. Ancak, 8 yıl aradan sonra 2008’de yabancı yatırımcılar hisse senedi portföylerinin bir bölümünü yerli yatırımcılara satmıştır. Bununla birlikte, 2008 yılındaki net sermaye çıkışı, daha önceki yıllarda kaydedilen net yatırımlarına kıyasla düşüktür.

Portföy Değer Artış/Azalışı sütununa bakıldığında yabancı yatırımcıların 2000-2002 arasındaki üç yıllık dönemde toplam kayıplarının 12 milyar \$ olduğu izlenmektedir. 2003-2005 yılları arasındaki üç yılda ise, yaşanan olumlu piyasa koşulları ile toplam 20 milyar \$ değer artış kazancı elde etmiş ve geçmiş yıllardaki kayıplarını telafi etmişlerdir. 2006 yılındaki 860 milyon \$’lık değer düşüşünü ise 2007 yılındaki rekor seviyeye ulaşan 26,7 milyar \$’lık kazanç takip etmiştir. Ancak 2008 yılındaki kriz ortamıyla portföyleri 41 milyar \$ erimiştir. Bu zarar neredeyse, 2004-2007 arasında elde edilen toplam kazanç kadardır.

Hisse senedi piyasasının performansı ile yabancı yatırımcı portföylerinin değeri arasında grafikte görüleceği üzere yakın bir ilişki görülmektedir.

2007 sonunda yabancı portföyleri yıl başındaki değerlerini ikiye katlamıştır.

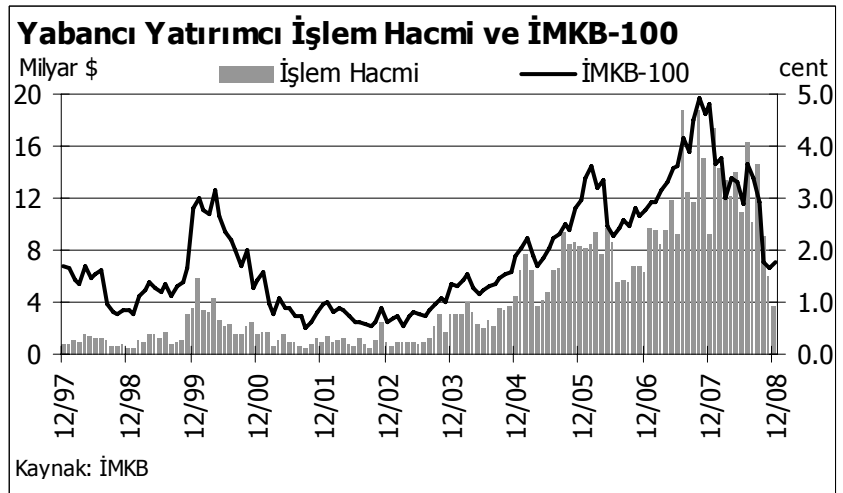
2008 yılında yabancıların portföy değer kaybı 41 milyar \$ olmuştur.

8 yıl aradan sonra ilk defa 2008’de net sermaye çıkışı görülmüştür.

Yabancı Yatırımcı İşlemleri

Saklama bakiyelerinin ardından, yabancı yatırımcı faaliyetleri ile ilgili önemli bir göstergesi olarak işlem hacimleri incelenebilir. Grafikte yabancı yatırımcı işlem hacimleri ile dolar bazında İMKB-100 endeksi sunulmaktadır.

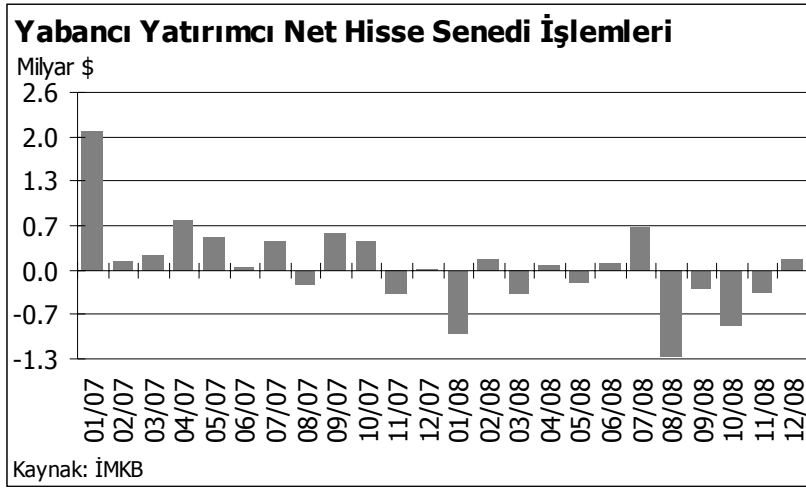

Saklama bakiyelerinde keskin düşüşe rağmen, işlem hacimleri değişmemiştir.

Yabancı yatırımcıların en yüksek işlem hacminin kaydedildiği ay 18,8 milyar \$ ile Temmuz 2007'dir. İşlem hacimlerinde rekor seviyelerin gerçekleştiği 2007 yılında, aylık ortalama işlem hacmi 12 milyar \$ iken, finansal krizin yaşandığı 2008 yılında ufak bir düşüşle 11,8 milyar \$ olmuştur. Saklama bakiyelerinin hızla azaldığı bu yılda yabancı yatırımcıların toplam işlem hacmi 2008 yılında bir önceki yıla göre sadece 2 milyar \$ azalarak 142 milyar \$ seviyesinde kalmıştır. Bununla beraber, işlemlerin önemli bir bölümü yılın ilk dokuz ayında kaydedilmiştir. Bu dönemdeki ortalama işlem hacmi 14 milyar \$ iken, son çeyrekte kademeli olarak azalmış, yılın son ayında 4 milyar \$'a kadar gerilemiştir. Bu durumda, 2008 Eylül ayında ABD'li yatırım bankası Lehman Brothers'ın iflasıyla yeni bir dönemece giren küresel krizin etkisi önemli olmuştur. TL/\$ kurunun son üç ayda 1,2 seviyesinden 1,5

seviyesine çıkması da yabancı yatırımcıların \$ bazında işlem hacimlerinin azalmasında bir diğer etken olmuştur.

Yabancı yatırımcıların toplam işlem hacimlerindeki paylarına bakıldığında ise, en yüksek işlem hacmi payına %33 ile Mayıs 2008'de ulaşılmıştır. Daha önce de belirtildiği gibi, bu ayda gerçekleşen Türk Telekom'un halka arzında yabancı yatırımcıların ilgisi büyük olmuş, bu durum ikincil piyasa işlem hacmi paylarına da yansımıştır. 2008 yılında, yabancı işlemleri nominal olarak azalmakla beraber, özellikle son çeyrekteki düşüşe rağmen toplam işlem hacmindeki payları %27 ile rekor seviye ulaşılmıştır.

Aylık işlem hacmi dışındaki bir başka önemli veri ise net sermaye giriş-çıkışının göstergesi olan net hisse senedi alış-satış işlemleridir. Grafik, son iki yıl içinde aylık bazda net yabancı yatırımcı işlemlerini göstermektedir.

Yabancı yatırımcılar 2007 yılının 10 ayında net alıcı, 2 ayında net satıcı iken, 2008 yılında sadece 5 ay net alıcı, 7 ay net satıcı konumundadır.

Yabancılar, 2007'nin 10, 2008'in 5 ayında net alıcı olmuştur.

Aylık bazda veriler incelendiğinde, yabancı yatırımcıların en yüksek net alıcı oldukları ay 2 milyar \$ ile Ocak 2007 olmuştur. Net satışların en yüksek olduğu ay ise 1,4 milyar \$ ile Ocak 2000'dir. 2000 yılından sonra en yüksek net satış 1,3 milyar \$ ile 2008'in Ağustos ayında gerçekleşmiştir.

Ocak 2000'den sonra en yüksek net satış 2008 Ağustos'ta gerçekleşmiştir.

Yabancı yatırımcıların oransal ve tutar olarak en yüksek getiri sağladıkları ay, aylık %72 getiri ile Aralık 1999 iken, portföy değer artışından kazançları bir ayda 6,4 milyar \$ olmuştur.

En yüksek oransal kayıp ise Ağustos 1998'de %42 olarak gerçekleşmiş olup, portföy değerleri bir ayda 2,6 milyar \$ azalmıştır. En yüksek parasal kayıp ise 17,8 milyar \$ ile Ağustos 2008'de gerçekleşmiş, portföy değerleri bir ayda %40 gerilemiştir.

En yüksek parasal kayıp 17,8 milyar \$ ile Ağustos 2008'de yaşanmıştır.

Bununla birlikte yabancı yatırımcı getirilerini son 4 yıllık dönemde incelendiğinde oransal olarak en yüksek ve en düşük getirinin 2008 yılı içerisinde, sırasıyla Temmuz ve Ekim aylarında gerçekleştiği görülmektedir. Bu durum, kriz ortamında meydana gelen ciddi düşüşlerin bir yansımasıdır.

Getiri Karşılaştırması

Yabancı yatırımcıların portföy değerlerini ve alım-satım işlemlerini inceledikten sonra, yatırımlarından elde ettikleri ortalama getiriler de hesaplanabilmektedir. Fakat, buna geçmeden önce yerli yatırımcılar ile bazı kıyaslamalar yapmak yararlı olacaktır.

Yerli ve yabancı yatırımcıların getirileri kıyaslanabilmektedir.

Tablo, yabancı yatırımcılar için olan tablo ile benzer bir şekilde hazırlanmıştır. Birincil piyasa alımları, yabancı yatırımcılarda olduğu gibi, yerli yatırımcıların birincil halka arz ve toptan satışlar pazarı işlemlerinde yatırım yaptığı tutarı göstermektedir.

Yerli Yatırımcı Verileri			Birincil Piyasa Alış*	İkincil Piyasa Net Alış/Satış**	Net Sermaye Giriş/Çıkışı	Portföy Değeri Artış/Azalışı
(Mn. \$)	İşlem Hacmi	Saklama Bakiyesi				
1998	129,122	3,118	331	418	750	-2,625
1999	150,188	8,667	96	-1,024	-928	6,477
2000	330,457	10,714	1,765	3,134	4,900	-2,852
2001	148,661	5,822	0	-509	-508	-4,384
2002	128,644	4,580	168	15	183	-1,425
2003	182,997	8,188	13	-1,010	-997	4,605
2004	258,142	12,196	369	-1,430	-1,061	5,069
2005	322,426	17,156	258	-4,087	-3,829	8,790
2006	370,766	18,680	661	-1,144	-483	2,007
2007	457,541	26,801	1,261	-4,533	-3,272	11,393
2008	380,436	13,169	1,265	2,988	4,253	-17,886

Kaynak: İMKB, MKK, Takasbank, TSPAKB

*: Birincil piyasa işlemleri, birincil halka arz ve toptan satışlar pazarı işlemlerinde yabancı yatırımcıların aldığı hisse senedi tutarlarını göstermektedir.

** : İkincil piyasa işlemleri ve İMKB hisse senedi piyasasındaki net alış-satış rakamından oluşmaktadır.

İMKB'deki işlemlerin tarafları yerli ve yabancı yatırımcılardır.

"İkincil Piyasa Net Alış/Satış" sütunu, yabancı yatırımcıların net alış/satış işlemlerinin tersidir. Yatırımcılar yabancı ve yerli olarak iki gruba ayrıldığı takdirde, İMKB'deki alım-satım işlemlerinin bu iki grup arasında gerçekleştiği düşünülebilir. Diğer bir deyişle yabancı yatırımcılar pozisyonlarını artırıyorsa, yerli yatırımcıların pozisyonu azalıyor demektir.

Bu verilerle, yerli yatırımcıların "Portföy Değer Artış/Azalışı" yabancı yatırımcılarla ilgili bölümde açıklandığı şekilde hesaplanmıştır.

Yerli yatırımcılar 18 milyar \$ zarar etmişlerdir.

Örneğin, yerli yatırımcılar 2008 yılı başında 26,8 milyar \$'lık portföye sahiptir. Yıl içinde 1,3 milyar \$ tutarında halka arz ve toptan satış işlemlerinde alış yapmışlardır. İkincil Piyasa Net Alış/Satışları ise yabancı yatırımcıların tersine, 3 milyar \$ alış şeklindedir. Böylece net alışları 4,3 milyar \$ olmuştur. Toplam yatırımları ise 31,1 milyar \$'dır (=26,8+4,3 milyar \$). Bununla

beraber, 2008 yılı sonunda saklama bakiyelerinin ise 13,2 milyar \$ olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, portföy değerleri 17,9 milyar \$ (=31,1-13,2 milyar \$) azalmıştır.

Tablodaki verilerin gösterdiği çarpıcı sonuç ise 2002 yılından itibaren 2008 yılına kadar hisse senedi piyasasından çıkan yerli yatırımcıların, 2008 yılında tekrar net alıcı olmalarıdır.

Yerli yatırımcılar tekrar net alıcıdır.

Yerli yatırımcılar, piyasa koşullarının iyileşmeye, endeksin yükselmeye başladığı bir dönem olan 2002 yılı sonrasında ise düzenli olarak portföylerini küçültmüş, küresel mali krizin yaşandığı 2008 yılında portföylerini artırmıştır.

Yerli ve yabancı yatırımcıların ortalama portföy getirilerinin karşılaştırmalı tablosu, kıyaslama açısından ABD doları bazında İMKB-100 endeksinin getirileri ile beraber tabloda sunulmuştur.

Tablodan görüleceği üzere, 2007 yılına kadar 8 yılda, yerli yatırımcıların getirisi genel olarak yabancı yatırımcıların üzerinde olmuş veya kayıpları görece olarak daha düşük kalmıştır. 2007 yılında yabancı ve yerli yatırımcı getirileri, 2008'de ise kayıpları eşit düzeyde gerçekleşmiştir.

Son iki yılda yerli ve yabancı yatırımcıların getirileri benzer düzeydedir.

Getiri Karşılaştırmaları			
	İMKB-100 Getirisi	Yabancı Yatırımcıların Getirisi	Yerli Yatırımcıların Getirisi
1999	240%	216%	208%
2000	-50%	-49%	-21%
2001	-32%	-29%	-41%
2002	-34%	-39%	-24%
2003	111%	97%	101%
2004	40%	44%	62%
2005	59%	48%	72%
2006	-6%	-2%	12%
2007	72%	61%	61%
2008	-63%	-59%	-58%

Kaynak: İMKB, TSPAKB

Normal şartlarda İMKB-100 endeksinin dolar bazındaki getirisinin, yerli ve yabancı yatırımcı getirilerinin arasındaki farkta yer alması beklenmektedir. Ancak, yatırımcıların portföylerinin kompozisyonu, endeksinkinden daha farklı olabilir. Ayrıca, İMKB-100'ün getirisi yıl sonu ve yıl başı değerleri arasındaki değişimi göstermektedir. Yerli ve yabancı yatırımcı işlemlerinin yıl içine yayılması da getiri farkına yol açabilmektedir.

İMKB-100 endeksi 100 hisse senedini, yatırımcı getirileri ise bütün hisse senetlerini kapsamaktadır.

Son 2 yıla kadar yerli ve yabancı yatırımcılar arasında görülen getiri farkının önemli bir sebebi, yabancı yatırımcıların yükselen piyasalarda yatırımlarını artırmalarıdır. Son yıllarda, piyasa yükseldikçe yabancı yatırımcılar alıma devam etmiştir. Böylece, ortalama maliyetleri yükselmiştir. Yıl sonuna gelindiğinde ise, sahip oldukları portföy değeri ile o zamana kadar yaptıkları

yatırım karşılaştırıldığında, ortalama getirileri düşük çıkmıştır. Aynı şekilde, endeksin düştüğü 2008 yılında satıma devam etmeleri maliyetlerini artırmıştır. Öte yandan yerli yatırımcıların piyasa yükselirken sürekli satıcı oldukları görülmektedir. Diğer bir deyişle, maliyetleri aynı iken, yaptıkları her satışta realize ettikleri kârları yükselmektedir.

2008’de yerli ve yabancı yatırımcıların kayıpları aynı seviyededir.

2008 yılı getiri oranlarına bakıldığında, İMKB-100 endeksi dolar bazında %63 değer kaybederken yabancı yatırımcılar %59, yerli yatırımcılar da %58 oranında zarar etmiştir. 2001 yılından itibaren her dönem yabancı yatırımcılardan daha fazla getiri elde eden yerli yatırımcıların, son iki yılda getiri/kayıpları yabancılarla aynı seviyeye gelmiştir.

Getiri karşılaştırmasına TL bazında bakıldığında, İMKB-100 endeksi %52 değer kaybederken, yabancı yatırımcıların %43, yerli yatırımcıların ise %46 zarar ettikleri görülmektedir.

Ortalama Elde Tutma Süresi

Devir hızı, ortalama elde tutma süresinin göstergesidir.

Ortalama elde tutma süresini hesaplamak için yatırımcıların ay sonları itibarıyla saklama bakiyelerinin yıl bazında ortalaması alınmış ve “ortalama portföy büyüklüğü” hesaplanmıştır. Yıllık toplam işlem hacmi, yıl içindeki ortalama portföy büyüklüğüne bölünerek, ortalama portföyün kaç katı işlem yapıldığını gösteren “devir hızı” bulunmaktadır. Devir hızı, portföyün yıl içinde kaç defa değiştirildiğinin göstergesidir.

Yabancı Yatırımcıların Ortalama Yatırım Vadeleri				
	Ortalama Portföy Büyüklüğü (Mn. \$)	İşlem Hacmi (Mn. \$)	Devir Hızı (Oran)	Ortalama Elde Tutma Süresi (Gün)
1999	6,927	17,879	2.6	283
2000	11,440	33,410	2.9	250
2001	4,849	12,139	2.5	292
2002	4,265	12,869	3.0	242
2003	5,069	17,334	3.4	213
2004	10,603	37,368	3.5	207
2005	22,623	81,101	3.6	204
2006	33,898	88,519	2.6	280
2007	54,378	144,143	2.7	275
2008	44,972	142,126	3.2	231

Kaynak: İMKB, MKK, Takasbank, TSPAKB

Ortalama elde tutma süresi, devir hızının yarısı ile hesaplanmaktadır.

Portföyün “ortalama elde tutma süresi” de devir hızı ile hesaplanmaktadır. Devir hızının anlaşılmasını kolaylaştırmak için bir örnek açıklayıcı olacaktır. Yılbaşında 100 \$’lık alım yaparak bir portföy oluşturulsun. Daha sonra bu portföy 100 \$’a satılıp başka hisselerle 100 \$’lık yatırım yapılsın ve yıl sonunda bu yatırım da 100 \$ karşılığında satılsın. İşlem hacmi 400 \$, yıl içindeki ortalama portföy büyüklüğü 100 \$ olacaktır. Devir hızı 4 olarak hesaplanmaktadır. Portföy ise iki defa değişmiştir. Öncelikle, yılbaşında bir portföy oluşmuş, sonra o likide edilerek

yeni bir portföy oluşturulmuştur. Özetle portföy, devir hızının yarısı kadar değişmiştir. Bu portföyün ortalama elde tutma süresi ise 6 aydır, çünkü portföy bir yıl içinde iki defa değişmiştir.

Bu hesaplamalar ışığında, 1999-2001 yılları arasında yabancı yatırımcılar portföylerini ortalama 250-300 günde bir değiştirmiştir. 2001 yılından sonra ise ortalama elde tutma süresi düzenli olarak gerilemiş, 2005 yılında 204 güne kadar inmiştir. 2006-2007 yılları arasında elde tutma süresi yeniden artarak ortalama 277 güne çıkmıştır. 2008 yılına gelindiğinde ise, yabancı yatırımcıların portföylerini elde tutma süresi kısalarak 231 güne inmiştir. Bu durumda krizin etkisini gösterdiği 2008 yılında yabancı yatırımcıların portföy değerleri hızla azalırken, işlem hacimlerindeki azalışın nispeten daha düşük olması etkili olmuştur.

Yabancıların ortalama yatırım vadesi 7-8 ay iken...

Yerli Yatırımcıların Ortalama Yatırım Vadesi				
	Ortalama Portföy Büyüklüğü (Mn. \$)	İşlem Hacmi (Mn. \$)	Devir Hızı (Oran)	Ortalama Elde Tutma Süresi (Gün)
1999	4,539	150,188	33.1	22
2000	12,643	330,457	26.1	28
2001	6,756	148,661	22.0	33
2002	4,842	128,644	26.6	27
2003	5,790	182,997	31.6	23
2004	9,363	258,142	27.6	26
2005	13,294	322,426	24.3	30
2006	17,311	370,766	21.4	34
2007	22,218	457,541	20.6	35
2008	19,175	380,436	19.8	37

Kaynak: İMKB, MKK, Takasbank, TSPAKB

Öte yandan, yerli yatırımcıların portföylerini yabancıardan çok daha hızlı değiştirdikleri görülmektedir. 1999–2002 yılları arası ortalama 25 günde bir portföy değiştiren yerli yatırımcıların, elde tutma süresi 2003 yılından itibaren düzenli olarak artmıştır. Yerli yatırımcılar ortalama ayda bir portföylerini değiştirmektedir.

...yerli yatırımcıların 1 aydır.

Sonuç

Yabancı yatırımcılar Türkiye sermaye piyasasında önemli bir ağırlığa sahiptir. 2007 yılında yabancı yatırımcıların halka açık hisse senetlerinde %72 olan payları, 2008 yılında yaşanan krizle birlikte %67'ye gerilemiştir. Bununla beraber, yabancıların 2007 yılında %24 olan işlem hacmi payları yılın ilk üç çeyreğinde ortalama %29 olmuştur. Ancak küresel krizin etkisini daha şiddetli gösterdiği yılın son çeyreğinde bu oran kademeli olarak azalarak Aralık ayında %16'ya gerilemiştir. Böylece 2008 yılında hisse senedi işlem hacminin %27'sini yabancı yatırımcılar gerçekleştirmiştir.

2008'de senetlerin %67'sine sahip yabancılar, işlemlerin %27'sini gerçekleştirmiştir.

1999 yılından 2008 yılı sonuna kadar geçen 10 yıllık dönemde hisse senedi yatırımıyla sağlanan yabancı sermaye girişi 21

2008 yılında 1,8 milyar \$'lık yabancı sermaye çıkmıştır.

milyar \$'ı aşmıştır. 2000 yılından sonra ilk defa 2008 yılında yabancı yatırımcıların 1,8 milyar \$'lık sermaye çıkışı görülmüştür.

Yabancılar 2008'de 41 milyar \$'lık zarar 2004-2007 arasındaki kazançlarını kaybetmiştir.

2000-2002 yılları arasındaki kriz ortamında önemli ölçüde zarar eden yabancılar, 2003'ten itibaren başlayan yükseliş hareketi ile 2005 yılına kadar zararlarını kapatmış, önemli sayılabilecek bir kâr elde etmişlerdir. 2007 yılında 26,7 milyar \$ gibi rekor seviyede kazanç elde eden yabancı yatırımcılar, 2008 yılında 41,2 milyon \$'lık rekor zarar ile 2004-2007 yılları arasındaki kazançlarının neredeyse tamamını kaybetmişlerdir.

2008 yılında yabancı yatırımcıların ortalama elde tutma süresi 7-8 ay iken, yerli yatırımcılarınki 1 ay olarak gerçekleşmiştir.

2008'de yerli ve yabancıların kayıpları eş düzeydedir.

2003 yılından itibaren düzenli olarak hisse senedi piyasasından çıkan yerli yatırımcıların, 2008 yılında yeniden piyasaya girdikleri görülmektedir. Son 2 yıldır, yerli ve yabancı yatırımcıların ortalama getiri/kayıpları eşitlenmiştir.

ÖZEL SEKTÖR BORÇLANMA SENEDİ YATIRIMCILARI

2008 yılında yeni özel sektör borçlanma senetleri ihraç edilmiştir.

2006 yılında yapılan iki özel sektör tahvili ihracına, 2007 yılında iki özel sektör tahvili ve dört finansman bonusu daha eklenmiştir. 2008 yılında ise 3 özel sektör tahvili ile 1 finansman bonusu ihracı gerçekleşmiştir. Ancak, toplamda özel sektör borçlanma senetlerinin portföy değeri kısıtlıdır. Bu nedenle, ileride sadece yatırımcı sayıları ve portföy değerleri hakkında bilgi verilecektir. Yaş ve il bazında dağılımlara değinilmemiştir.

Özel Sektör Borçlanma Senetleri Hesap Sayıları					
31.12.2007			31.12.2008		
Yatırımcı Kategorisi	Hesap Sayısı	Dağılımı	Hesap Sayısı	Dağılımı	Değişim
Yabancı	12	3.2%	4	2.7%	-66.7%
Tüzel	8	2.1%	1	0.7%	-87.5%
Gerçek	3	0.8%	3	2.0%	0.0%
Diğer	1	0.3%	0	0.0%	A.D.
Yerli	368	96.8%	143	97.3%	-61.1%
Tüzel	11	2.9%	10	6.8%	-9.1%
Gerçek	350	92.1%	127	86.4%	-63.7%
Diğer	7	1.8%	6	4.1%	-14.3%
Toplam	380	100.0%	147	100.0%	-61.3%

Kaynak: MKK

Toplam hesap sayısı 147'ye inmiştir.

2008 yılında özel sektör borçlanma senetlerine yatırım yapan hesap sayısı 380'den 147'ye inmiştir. Bu durumda yılın ortalarında hesap türlerinde gerçekleşen revizyon etkili olmuştur. Türkiye'de şirket borçlanma senetlerine sahip olan sadece 4 yabancı yatırımcı bulunmaktadır.

2008'de toplam özel sektör borçlanma senetleri hesap sayısı önceki seneye göre %61 oranında azalırken, portföy değerinde önemli değişiklik olmamış, 362 milyon TL'de kalmıştır.

Toplam portföy 362 milyon TL'dir.

10 yerli şirket 207 milyon TL ile toplam özel sektör borçlanma araçlarının %57'sine sahiptir. Yerli şirketlerden sonra en yüksek portföye sahip yatırımcılar, yatırım fonlarını da içeren diğer kategorisindedir.

Toplam portföyün yarısından fazlası yerli şirketlerdedir.

Özel Sektör Borçlanma Senetleri Portföy Değerleri					
Yatırımcı Kategorisi	31.12.2007		31.12.2008		Değişim
	Bin TL	Pay	Bin TL	Pay	
Yabancı	66,274	17.4%	19	0.0%	-100.0%
Tüzel	64,484	16.9%	0	0.0%	-100.0%
Gerçek	334	0.1%	19	0.0%	-94.2%
Diğer	1,456	0.4%	0	0.0%	A.D.
Yerli	314,754	82.6%	362,141	100.0%	15.1%
Tüzel	218,923	57.5%	207,018	57.2%	-5.4%
Gerçek	50,297	13.2%	51,091	14.1%	1.6%
Diğer	45,534	12.0%	104,032	28.7%	128.5%
Toplam	381,028	100.0%	362,160	100.0%	-5.0%

Kaynak: MKK

A.D.: Anlamli Değil

YATIRIM FONU YATIRIMCILARI

Bu bölümdeki analizde yatırım fonu katılma belgesine sahip yatırımcılarla ilgili veriler incelenmektedir. Analizde, genel olarak 2007 ve 2008 Aralık sonu verileri karşılaştırılmakta, detaylar ise 2008 sonu itibarıyla sunulmaktadır.

Bu bölümdeki veriler MKK'dan alınmış olup, "Türkiye Sermaye Piyasası" bölümünde yer alan SPK ve Takasbank kaynaklı verilere göre ufak farklılıklar göstermektedir.

Hesap Sayıları

Aşağıdaki tablo, ilgili kategorilerdeki yatırımcılara ait hesap sayılarını göstermektedir. Hisse senetlerinde olduğu gibi, yatırımcı sayıları hesap sayılarından farklıdır. Fark yine mükerrer hesaplardan kaynaklanmaktadır.

Hesap sayıları ve yatırımcı sayıları farklıdır.

MKK'nın aylık bazda hazırladığı verilerden hazırlanan tablolarda, yerli ve yabancı yatırımcı hesap sayılarının yanı sıra, "bilinmiyor" adlı bir kalem daha yer almaktadır. Bu kalem, içinde yatırım fonu bulunan bazı hesapların sahiplerinin kimlik bilgi detaylarına ulaşamadığı için oluşturulmuştur.

2008 sonu itibarıyla yatırım fonu hesap sayısı bir önceki seneye göre önemli bir değişim göstermiş, 125.000'lik artışla 3 milyonu geçmiştir. Hisse senetlerinin aksine hem yerli hem de yabancı hesap sayısında artış gözlenmiştir. Oransal olarak en yüksek artış yabancı birey hesap sayılarında olurken; mutlak değer olarak artışta en önemli pay yerli birey hesaplarındadır.

Yerli yatırımcıların yatırım fonu hesap sayısı artmıştır.

Yatırım Fonu Katılma Belgesi Hesap Sayıları					
Yatırımcı Kategorisi	31.12.2007		31.12.2008		Değişim
	Hesap Sayısı	Dağılımı	Hesap Sayısı	Dağılımı	
Yabancı	15,224	0.5%	17,672	0.6%	16.1%
Tüzel	355	0.0%	324	0.0%	-8.7%
Gerçek	14,843	0.5%	17,320	0.6%	16.7%
Diğer	26	0.0%	28	0.0%	7.7%
Yerli	2,856,428	97.1%	2,994,939	97.7%	4.8%
Tüzel	54,072	1.8%	62,761	2.0%	16.1%
Gerçek	2,785,656	94.7%	2,915,154	95.1%	4.6%
Diğer	16,700	0.6%	17,025	0.6%	1.9%
Bilinmiyor	69,370	2.4%	53,092	1.7%	-23.5%
Toplam	2,941,023	100.0%	3,065,703	100.0%	4.2%

Kaynak: MKK

Dağılımda yerli bireysel yatırımcılar en yüksek paya sahiptir. Bununla birlikte 2007 ve 2008 yılları arasında 16.000 hesabın kimliklerinin tespit edilmesi veya kapatılmasıyla "bilinmiyor" hesabı sayısı dörtte bir oranda azalmıştır.

Yatırımcı Sayıları

Toplam yatırımcı sayısı 2,7 milyon civarındadır.

Önceki bölümde de değinildiği üzere, hesap sayıları ile yatırımcı sayıları farklı olmaktadır. Bu bölümde mükerrer sayımlardan ve diğer etkilerden arındırılmış yatırımcı sayıları sunulmaktadır. Yatırım fonu katılma belgesine sahip yerli ve yabancı yatırımcı sayısı, hesap sayılarına benzer oranda artarak 2,7 milyon civarına çıkmıştır.

Yatırım Fonu Yatırımcı Sayıları					
Yatırımcı Kategorisi	31.12.2007		31.12.2008		Değişim
	Yatırımcı Sayısı	Dağılımı	Yatırımcı Sayısı	Dağılımı	
Yabancı	17,609	0.7%	20,422	0.8%	16.0%
Tüzel	347	0.0%	312	0.0%	-10.1%
Gerçek	17,239	0.7%	20,083	0.7%	16.5%
Diğer	23	0.0%	27	0.0%	17.4%
Yerli	2,549,004	99.3%	2,676,178	99.2%	5.0%
Tüzel	47,171	1.8%	53,628	2.0%	13.7%
Gerçek	2,486,672	96.9%	2,607,176	96.7%	4.8%
Diğer	15,161	0.6%	15,374	0.6%	1.4%
Toplam	2,566,613	100.0%	2,696,600	100.0%	5.1%

Kaynak: MKK

Yatırımcı sayıları hesap sayıları ile birlikte ele alındığında, 2.696.600 bakiyeli yatırımcının 3.065.703 adet yatırım fonu hesabı olduğu görülmektedir. Hisse senetlerinde olduğu gibi, 1 yatırım fonu yatırımcısının 1,1 adet hesabı bulunmaktadır.

Yatırımcı Portföyleri

2008 sonu itibariyle, MKK'da saklanan yatırım fonu portföy büyüklüğünde hisse senedinde olduğu kadar düşüş yaşanmamış, 2007 yılına göre %7 azalarak 24 milyar TL'de kalmıştır. Bu verilere 158 milyon TL'lik yukarıda değinilen "bilinmiyor" hesabının portföy değeri dahil edilmemiştir.

2008 yılında toplam yatırım fonu portföyü 24 milyar TL olmuştur.

Yatırım Fonu Portföy Değerleri					
Yatırımcı Kategorisi	31.12.2007		31.12.2008		Değişim
	Portföy Değeri		Portföy Değeri		
	Mn. TL	Pay	Mn. TL	Pay	
Yabancı	263	1.0%	191	0.8%	-27.3%
Tüzel	67	0.3%	17	0.1%	-74.7%
Gerçek	167	0.6%	171	0.7%	2.5%
Diğer	29	0.1%	3	0.0%	-89.3%
Yerli	25,680	99.0%	23,946	99.2%	-6.8%
Tüzel	2,515	9.7%	2,715	11.2%	7.9%
Gerçek	22,611	87.2%	20,776	86.1%	-8.1%
Diğer	554	2.1%	455	1.9%	-17.9%
Toplam	25,943	100.0%	24,138	100.0%	-7.0%

Kaynak: MKK

Hisse senetlerinin aksine, yatırım fonlarının hemen hemen tamamına yerli yatırımcılar sahiptir. Yabancı yatırımcıların toplam portföyleri 191 milyon TL olup, yabancı bireylerin yatırımları ağırlıktadır.

Yatırım fonlarının neredeyse tamamı yerli yatırımcılara aittir.

Yerli bireysel yatırımcı portföyü 2 milyar TL azalışla 21 milyar TL olmuştur. Yerli tüzel kişilerin yatırım fonu portföyleri 2,7 milyar TL iken yatırım fonu, yatırım ortaklıkları ve diğer yatırımcıları temsil eden diğer kategorisinin portföy büyüklüğü 455 milyon TL civarında kalmıştır.

Yerli bireysel yatırımcıların fon portföyü 21 milyar TL'ye inmiştir.

Portföy Dilimlerine Göre Yatırımcılar

Bu bölümdeki tablolarda, hisse senetlerine benzer şekilde belirli portföy büyüklüğü dilimlerine göre yatırımcı sayıları ve portföy değerleri sunulmaktadır.

2008 sonu itibariyle tüzel yatırımcıların sayısı 54.000'e yaklaşmıştır. Ancak, 10.000 TL altında portföy değerine sahip yaklaşık 38.000 yerli şirketin ellerindeki yatırım fonlarının portföy değeri sadece 37 milyon TL'dir.

38.000 şirketin yatırım fonu portföyleri 10.000 TL ve altındadır.

1.000.000 TL üzerinde portföy değerine sahip 278 yerli şirket ise toplam portföyün %42'sini oluşturmuştur.

Yatırım fonu katılma belgesine sahip şirket sayısı, hisse senedi portföyü olan şirket sayısının hayli üzerindedir. Bununla beraber, şirketlerin yatırım fonu portföyleri hisse senedi portföylerinin gerisindedir.

Portföy Dilimlerine Göre Tüzel Yatırımcılar (2008)						
Piyasa Değeri (TL)	Yerli		Yabancı		Toplam	
	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. TL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. TL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. TL)
0.01-10,000	38,144	37	246	0	38,390	37
10,001-50,000	7,922	195	25	1	7,947	196
50,001-100,000	3,010	214	10	1	3,020	214
100,001-500,000	3,757	780	22	5	3,779	785
500,001-1,000,000	517	355	4	3	521	358
>1,000,000	278	1,134	5	7	283	1,141
Toplam	53,628	2,715	312	17	53,940	2,732

Kaynak: MKK

Toplam yatırım fonu yatırımcıları içerisinde gerek sayı, gerekse portföy değeri açısından bireysel yatırımcılar öne çıkmaktadır.

Bireysel yatırımcılar içerisinde yerli bireyler, portföy değerlerinin ve yatırımcı sayısının %99'unu oluşturmaktadır. 2,6 milyon yerli bireysel yatırımcının portföy toplamı 21 milyar TL iken, 20.000 yabancı bireysel yatırımcının portföyleri 171 milyar TL'dir.

Portföy Dilimlerine Göre Bireysel Yatırımcılar (2008)						
Piyasa Değeri (TL)	Yerli		Yabancı		Toplam	
	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. TL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. TL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. TL)
0.01-10,000	2,221,448	4,003	17,342	30	2,238,790	4,033
10,001-50,000	316,453	6,612	2,116	45	318,569	6,657
50,001-100,000	42,446	2,910	344	24	42,790	2,934
100,001-500,000	24,632	4,501	257	47	24,889	4,548
500,001-1,000,000	1,498	1,001	18	12	1,516	1,013
>1,000,000	699	1,750	6	14	705	1,764
Toplam	2,607,176	20,776	20,083	171	2,627,259	20,947

Kaynak: MKK

Bireysel yatırımcıların %85'inin portföyleri 10.000 TL ve altındadır.

Bireysel yatırımcılarının %85'inin portföyleri 10.000 TL ve altındadır. Portföyleri 10.000 ile 50.000 TL arasında yer alan 320.000 bireysel yatırımcının portföyü, toplam portföy değerinde en yüksek paya sahiptir.

Yerli ve yabancı bireylerin ortalama yatırımı birbirine yakındır.

699 yerli bireysel yatırımcının portföyü ise 1 milyon TL'nin üzerindedir. Portföy toplamı 1,8 milyar TL olan bu grupta kişi başı ortalama yatırım 2,5 milyon TL civarındadır. Hisse senetlerine göre bu grubun toplam portföydeki payı daha sınırlı kalmıştır.

Yatırım fonuna sahip "diğer" kategorisindeki yatırımcı sayısı 15.000 seviyesini aşırsa da, toplam portföy değeri 500 milyon TL civarındadır. Bu gruba yatırım fonları ve yatırım ortaklıkları ile vakıflar, kooperatifler ve adi şirketler dahildir. Tüzel ve bireysel yatırımcılarda olduğu gibi diğer kategorisinde de yerli yatırımcılar ağırlıktadır.

Diğer grubundaki yatırımcıların neredeyse tamamı 50.000 TL ve altı portföye sahiptir. 15.000 "diğer" yatırımcının neredeyse dörtte üçünün 10.000 TL'nin altında yatırım fonu portföyü bulunmaktadır. Kalan yatırımcıların yaklaşık %70'inin de portföyleri 10.000 TL ile 50.000 TL arasındadır.

Diğer yatırımcıların tamamına yakınının portföyleri 50.000 TL ve altındadır.

Portföy Dilimlerine Göre Diğer Yatırımcılar (2008)						
Piyasa Değeri (TL)	Yerli		Yabancı		Toplam	
	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. TL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. TL)	Yatırımcı Sayısı	Portföy Değeri (Mn. TL)
0.01-10,000	11,093	24	13	0	11,106	24
10,001-50,000	2,973	66	4	0	2,977	66
50,001-100,000	588	40	3	0	591	40
100,001-500,000	603	120	5	1	608	121
500,001-1,000,000	61	43	2	2	63	45
>1,000,000	56	162	0	0	56	162
Toplam	15,374	455	27	3	15,401	458

Kaynak: MKK

Yaş Gruplarına Göre Yatırımcılar

Bu bölümde yaş gruplarına göre sınıflandırma yapıldığından, sadece bireysel yatırımcılar dikkate alınmaktadır. Hisse senetlerinde olduğu gibi ilk tabloda yatırımcı sayıları ele alınırken, sonraki tabloda portföy büyüklükleri incelenmektedir.

Yaş Gruplarına Göre Bireysel Yatırımcı Sayısı (2008)				
Yaş Aralığı	Yerli	Yabancı	Toplam	Dağılım
0-19	183,122	137	183,259	7.0%
20-24	114,646	399	115,045	4.4%
25-29	279,188	972	280,160	10.7%
30-34	341,593	1,476	343,069	13.1%
35-39	344,591	1,942	346,533	13.2%
40-44	306,571	2,242	308,813	11.8%
45-49	280,906	2,458	283,364	10.8%
50-54	236,580	2,556	239,136	9.1%
55-59	179,882	2,652	182,534	6.9%
60-64	129,378	2,457	131,835	5.0%
65-69	82,644	1,562	84,206	3.2%
70-74	54,722	717	55,439	2.1%
75+	73,353	513	73,866	2.8%
Toplam	2,607,176	20,083	2,627,259	100.0%

Kaynak: MKK

Yaş gruplarına göre yatırım fonu yatırımcıları incelendiğinde, hisse senedi yatırımcılarına göre, yatırım fonu yatırımcılarının daha alt yaş dilimlerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Yatırımcıların %60'ı 25-49 yaş arasındaki 25 yıllık dilimde yer almaktadır. 35-39 yaş grubu, yatırımcı sayısının en yoğun olduğu gruptur. Yerli yatırımcı sayısı toplamda büyük bir paya sahip olduğu için, bu kategorideki dağılım genel dağılımı belirlemektedir. Yabancı yatırımcılar tarafında ise yoğunlaşma %50 pay ile 45-64 yaş arasındaki dilimdedir.

Yatırım fonu yatırımcılarının %60'ı 25-49 yaş aralığındadır.

30-54 yaş grubundaki yatırımcılar toplam yatırım fonlarının %62'sine sahiptir.

Portföy değerlerinde yoğunlaşmalar, yatırımcı sayısındaki yoğunlaşmalara göre bir üst grupta oluşmuştur. Toplam yatırımcıların %22'sini oluşturan 29 yaş altı grupta yer alan bireyler toplam fonların sadece %8'ine sahipken, yatırımcıların %13'ünü temsil eden 60 yaş üstü grubun toplam portföy payı ise %21'dir. 30-54 yaş grubundaki yatırımcılar toplam yatırım fonlarının %62'sini elinde bulundurmaktadır.

Yaş Gruplarına Göre Bireysel Yatırımcı Ortalama Portföy Değeri (2008 -TL)			
Yaş Aralığı	Yerli	Yabancı	Toplam
0-19	1,305	2,455	1,305
20-24	2,548	3,721	2,552
25-29	4,049	4,814	4,051
30-34	5,885	6,436	5,888
35-39	7,693	8,570	7,698
40-44	9,427	8,656	9,421
45-49	10,132	8,637	10,119
50-54	10,290	9,196	10,278
55-59	10,270	7,783	10,234
60-64	11,412	7,910	11,347
65-69	11,856	8,657	11,796
70-74	12,731	10,133	12,698
75+	17,485	26,503	17,548
Genel Ort.	7,969	8,527	7,973

Kaynak: MKK

Yatırım fonu en yüksek olan grup 75 yaş üzerindedir.

Ortalama portföy değerleri resmi daha netleştirmektedir. Yaşla beraber ortalama portföy büyüklüğü de artmaktadır. Örneğin, 20 yaş altındaki grupta ortalama yatırım fonu portföyü 1.300 TL iken, 75 yaş üstü grupta bu rakam 17.500 TL'ye çıkmaktadır. Genel ortalama ise 8.000 TL civarındadır.

Yerli ve yabancı yatırımcıların ortalama portföyleri yakındır.

Yabancı yatırımcıların ortalama hisse senedi portföyleri yerli bireylerin üç katı iken, ortalama yatırım fonu portföyleri yerli yatırımcılarınkine yakındır.

Sonuç

Yatırım fonu portföy büyüklüğü 24 milyar TL olmuştur.

2008 yılında yatırım fonu hesap sayısı 3 milyon civarındadır. Global krizin baş gösterdiği bu yılda toplam yatırım fonu portföy büyüklüğü hisse senetleri kadar gerilememiş, 24 milyar TL'de kalmıştır. Toplam yatırım fonu portföyünün %86'sı (21 milyar TL) bireysel yatırımcılarda iken, daha sonra gelen tüzel yatırımcıların yatırım fonu portföyü 3 milyar TL civarındadır.

Bireysel yatırımcıların %85'inin portföyü 10.000 TL'den düşüktür.

Bireysel yatırımcıların %85'inin yatırım fonu portföyleri 10.000 TL'nin altındadır. Bireysel yatırımcıların ortalama portföy değeri ise 8.000 TL civarındadır. Tüzel yatırımcıların ise %86'sı 50.000 TL'den az portföye sahiptir.

En yüksek portföyler 75 yaş üzeri gruptadır.

Yatırım fonu yatırımcılarının yarısı 30-50 yaş grubundayken, ortalama portföyleri yaşla beraber düzenli olarak artmaktadır. 20

yaş altı yatırımcıların ortalama portföyü 1.300 TL civarındayken, 75 yaş üstü grupta bu rakam 17.500 TL'ye kadar çıkmaktadır.

EMEKLİLİK YATIRIM FONU YATIRIMCILARI

Eylül 2003'te uygulanmaya konulan bireysel emeklilik sistemi hızla büyümektedir. Bu sistemdeki katılımcılarla ilgili verilere Emeklilik Gözetim Merkezinden (EGM) ulaşmak mümkündür. Yatırım fonlarında olduğu gibi bu veriler, "Türkiye Sermaye Piyasası" bölümünde yer alan SPK verilerine göre ufak farklılıklar göstermektedir.

EGM, bireysel emeklilik sistemindeki katılımcılar ile ilgili veriler yayınlamaktadır.

Emeklilik Yatırım Fonları	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Yatırımcı Sayısı (Bin)	15	314	673	1,074	1,458	1,742
Portföy Değeri (Mn. TL)	6	276	1,079	2,815	4,566	6,323

Kaynak: EGM

Her yıl katlanarak artan emeklilik yatırım fonlarındaki (EYF) toplam yatırımcı sayısındaki ilk yıllardaki hızlı büyüme yavaşlamış, krizin de etkisiyle 2008 yılında aynı performansı gösterememiş, bir önceki seneye göre sadece %20 artarak 1,7 milyon olmuştur.

EYF'lerdeki toplam yatırımcı sayısı 2008 sonu itibarıyla 1,7 milyona...

Bununla beraber, bu fonların toplam portföy büyüklüğü aynı dönemde %40 artarak 6,3 milyar TL'ye ulaşmıştır.

...portföy büyüklüğü ise 6,3 milyar TL'ye ulaşmıştır.

1,7 milyon yatırımcı sayısına karşılık, "Türkiye Sermaye Piyasası" bölümünde değinildiği üzere 6,3 milyon TL tutarında EYF hesabı bulunduğu dikkate alınırsa, bireysel emeklilik sistemine giren bir kişinin tasarruflarını ortalama 3 ila 4 emeklilik yatırım fonuna yönlendirdiği görülmektedir.

Yaş Gruplarına Göre EYF Yatırımcı Sayıları (2008)		
Yaş Aralığı	Yatırımcı Sayısı	Dağılım
0-24	121,407	7.0%
25-34	685,783	39.4%
35-44	580,610	33.3%
45-55	301,942	17.3%
56+	51,810	3.0%
Toplam	1,741,552	100.0%

Kaynak: EGM

EGM, bireysel emeklilik fonlarındaki yatırımcıların 10 yıllık yaş gruplarına göre sınıflandırmalarını da yayınlamaktadır. 2008 yılında, bir önceki seneye göre yaş dağılımında önemli bir değişiklik olmamıştır. Yatırımcıların %39'u 25-34 yaş aralığındadır. İkinci sırada, %33 pay ile 35-44 yaş grubu gelmektedir. Özetle, bireysel emeklilik sistemini tercih edenlerin yaklaşık dörtte üçü 25-44 yaş aralığındadır.

BES'i tercih edenlerin dörtte üçü 25-44 yaş aralığındadır.

Çalışma hayatına yeni başlayan, dolayısıyla nispeten düşük gelir seviyesinde ve düşük tasarruf eğiliminde olduğu tahmin edilen

25 yaş altındaki yatırımcıların toplamdaki payı ise %7'dir. Emeklilik yaşına yaklaşan veya emekli olmuş olan 56 yaş üzeri grubun payı ise %3'tür.

BES'i tercih edenlerin %71'i on ilde yaşamaktadır.

EGM, 2007 yılında ilk defa EYF yatırımcılarının yerleşik olduğu ilk on ili ve yatırımcı sayılarını da yayınlamaya başlamıştır. Bu verilere göre 2008 yılı itibariyle İstanbul, Ankara, İzmir gibi illerin aralarında yer aldığı ilk on ilde, toplam bireysel emeklilik yatırım fonu yatırımcılarının %71'i bulunmaktadır.

EYF Yatırımcı Sayısına Göre Sıralanmış 10 İl (2008)			
	Yatırımcı Sayısı	Dağılım	Yatırımcı/Nüfus
İstanbul	574,931	33.00%	4.50%
Ankara	174,734	10.00%	3.80%
İzmir	143,326	8.20%	3.80%
Antalya	73,769	4.20%	4.00%
Bursa	64,510	3.70%	2.60%
Adana	50,342	2.90%	2.50%
Kocaeli	43,791	2.50%	2.90%
Muğla	40,486	2.30%	5.10%
İçel	35,405	2.00%	2.20%
Aydın	26,990	1.50%	2.80%
İlk 10 İl Toplamı	1,228,284	70.50%	3.80%
Diğer 71 İl Toplamı	513,268	29.50%	1.30%
Genel Toplam	1,741,552	100.00%	2.40%

Kaynak: EGM

İlk sırada yer alan İstanbul'da toplam yatırımcıların üçte biri yer alırken, Ankara ve İzmir'de yatırımcıların ortalama onda biri yer almaktadır.

Bununla beraber, hisse senedinde olduğu gibi il nüfusuna oranla ne kadar EYF yatırımcısının ikamet ettiği bakılabilecek bir diğer göstergedir. Buna göre, EYF yatırımcısının en fazla olduğu il İstanbul iken, nüfusa oranla en fazla yatırımcının olduğu il %5 oranla yatırımcı sayısı sıralamasında 8. sırada yer alan Muğla'dır. Muğla'dan sonra, sırasıyla %4,5 ve %4 oranla İstanbul ve Aydın gelmektedir. Yatırımcı sayısının en fazla olduğu ilk on ilde nüfusun ortalama %3,8'i EYF'lere yatırım yapmaktadır. Diğer 71 ilde bu oran %1,3'e inerken, genel ortalama %2,4'tür.

Bireysel emeklilik sisteminde, 2008 yılı sonunda mevcut olan 1,7 milyon sözleşmenin dörtte üçü bireysel emeklilik sözleşmelerinden, dörtte biri ise işveren katkılı grup emeklilik sözleşmelerinden oluşmaktadır. Bu dağılım daha önceki yıllarda da benzer şekildeydi.

